ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ Τεύχος 66, Δεκέμβριος 2000

ΙΝΕ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Εργασιακές Σχέσεις
Προτάσεις της ΓΣΕΕ

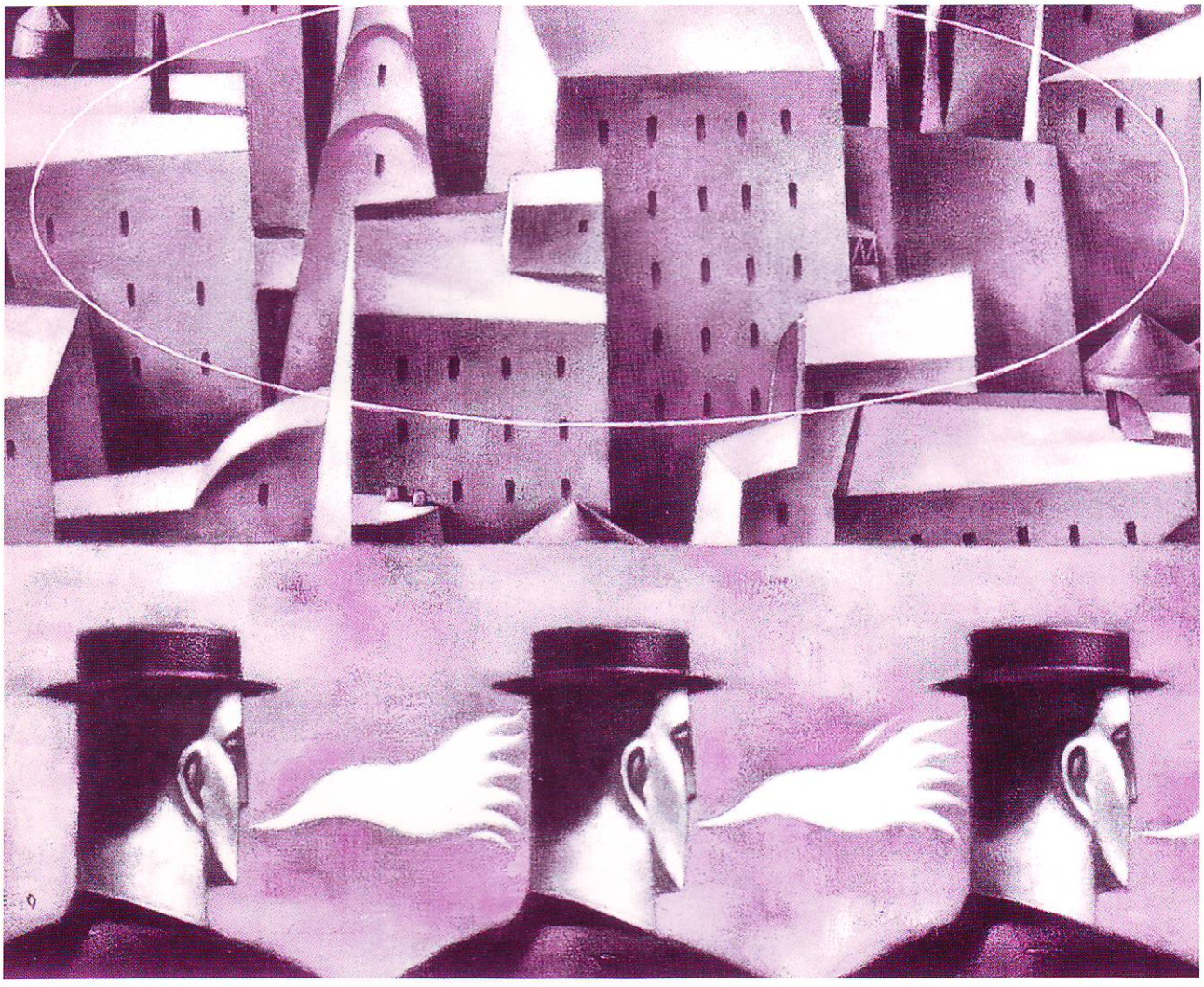

◆ Προτάσεις της ΓΣΕΕ στο σχέδιο νόμου για τις εργασιακές σχέσεις ◆ Η Ευρωπαϊκή επιτροπή για τις συντάξεις
◆ Δομή της απασχόλησης και αγορά εργασίας στην Ελλάδα ◆ Δραστηριότητες του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

Σημείωμα Σύνταξης

Η ΓΣΕΕ ως συνέχεια προηγουμένων προτάσεων που εμπεριέχουν τις θέσεις της για την αντιμετώπιση της ανεργίας αλλά και για τα θέματα των εργασιακών σχέσεων υπέβαλλε συνημμένες τις παρατηρήσεις και προτάσεις που προέκυψαν από την κατ' άρθρο μελέτη του Σχεδίου Νόμου για το εργασιακό.

Η ΓΣΕΕ πέρα από κάθε πρακτική μηδενισμού και αδιέξοδων εμμονών, υπεύθυνα κατέθεσε τις προτάσεις της για τις αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις που προωθεί με νόμο η κυβέρνηση με έμφαση στο όριο απολύσεων, στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης και στο χρόνο εργασίας. Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ σε αυτό το τεύχος παρουσιάζει αναλυτικά τις προτάσεις της ΓΣΕΕ επί του σχεδίου νόμου που κατατέθηκε στη βουλή, καθώς επίσης, κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Συντάξεις και άρθρο για την δομή της απασχόλησης και την αγορά εργασίας στην Ελλάδα. Τέλος η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ παρουσιάζει τις δραστηριότητες του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ το τελευταίο διάστημα.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Γ.Σ.Ε.Ε. ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

Εισαγωγή

Η ΓΣΕΕ ως συνέχεια προηγουμένων προτάσεων που εμπεριέχουν τις προτάσεις της για την αντιμετώπιση της ανεργίας αλλά και για τα θέματα των εργασιακών σχέσεων υπέβαλλε συνημμένες τις παρατηρήσεις και προτάσεις που προέκυψαν από την κατ' άρθρο μελέτη του Σχεδίου Νόμου για το εργασιακό.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στα εξής:

- Το ισχύον σήμερα όριο των απολύσεων πρέπει να παραμείνει αμετάβλητο.
- Όσοι εργαζόμενοι συμπληρώνουν 35ετία πρέπει να μπορούν να συνταξιοδοτηθούν με τα όρια ηλικίας που προβλέπει το Νομοσχέδιο, αλλά η συνταξιοδότηση να γίνεται από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς και ο ΛΑΕΚ να υποστηρίξει οικονομικά τη ρύθμιση για τους ενταγμένους στα Βαρέα και Ανθυγιεινά επαγγέλματα.
- Τέλος θα πρέπει να μειωθεί ο χρόνος εργασίας από 40 σε 39 ώρες από της δημοσιεύσεως και σε 38 ώρες από 1.1.2002.

Κεφάλαιο Α΄

Ρύθμιση θεμάτων Απασχόλησης

Περιφερειακά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση (1. Άρθρο)

Συμφωνούμε με τη ρύθμιση.

Συμβούλιο Εμπειρογνώμων Πολιτικής Απασχόλησης και Κοινωνικής Ασφάλισης (2. Άρθρο)

Συμμεριζόμαστε τη σκοπιμότητα σύστασης του σχετικού συμβουλευτικού – γνωμοδοτικού οργάνου. Η αντίρρησή μας συνίσταται στην σύνθεσή του, στην οποία δεν περιλαμβάνονται εκπρόσωποι των βασικών κοινωνικών φορέων, αλλά περιορίζεται σε πρόσωπα κύρους με ιδιαίτερη επιστημονική κατάρτιση και εμπειρία στο αντικείμενο.

Με δεδομένο το αντικείμενο εργασίας του Συμβουλίου και τη διάρθρωση της λειτουργίας του, θεωρούμε απαραίτητη τη συμμετοχή και των κοινωνικών εταίρων.

<u>Κατάργηση «υπερεργασιακής απασχόλησης» - Αμοιβή υπερωριακής απασχόλησης</u> (4. Άρθρο)

Η κατάργηση της υπερεργασίας μας βρίσκει σύμφωνους, δεδομένου ότι αποτελεί πάγιο αίτημα της Γ.Σ.Ε.Ε..

Η αύξηση του κόστους των υπερωριών για τις πρώτες 120 ώρες ετησίως με την ενιαία προσαύξηση του 50% στο ωρομίσθιο είναι σε θετική κατεύθυνση αλλά άτολμη.

Μόνο αν η προσαύξηση ανέλθει στο 100% του ωρομισθίου θα έχουμε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα στην αύξηση της απασχόλησης.

Η αποζημίωση των παράνομων υπερωριών μας βρίσκει σύμφωνους.

Κατανοούμε τους λόγους της ολιγόμηνης μεταβατικής περιόδου (έναρξη από 1-4-2001) για την κατάργηση της υπερεργασίας και την αυξημένη αμοιβή των υπερωριών.

Σε κάθε περίπτωση, το σχετικό άρθρο χρειάζεται αναδιατύπωση σύμφωνα με τη δομή της δικής μας σχετικής Πρότασης Νόμου, που πρόσφατα, σας υποβάλαμε, τόσο ως προς την ουσία των ρυθμίσεων όσο και ως προς τη νομοτεχνική του διάρθρωση, ώστε να καλύπτει όλο το φάσμα των ιδιωτικών επιχειρήσεων, λαμβανομένου παράλληλα υπόψη ότι ισχύουν ήδη συμβατικά ωράρια μικρότερα των 40 ωρών την εβδομάδα.

<u>Διευθέτηση του χρόνου εργασίας</u> (5. Άρθρο)

Στις προηγούμενες περιπτώσεις διευθετήσεως του άρθρου 41 του Ν.1892/90, όπως αντικαταστήθηκε με το άρθρο 3 του Ν.2639/98, ο χρόνος εργασίας δεν αποδεσμευόταν εντελώς από την έννοια του ημερήσιου ωραρίου, με την εξαίρεση της διάταξης του άρθρου 3 παρ.3 εδ.β΄ του Ν.2639/98, που διακρινόταν για την ασάφειά της και δημιουργούσε προβλήματα ερμηνείας.

Με τη ρύθμιση του άρθρου 5 του Νομοσχεδίου εισάγεται ακραία μορφή διευθέτησης, με πλήρη αποδέσμευση από την έννοια του ημερήσιου χρόνου εργασίας, υπολογισμό του εβδομαδιαίου χρόνου (38 ώρες) <u>κατά μέσο όρο</u> και καθιέρωση του ετήσιου αριθμού ωρών ως βάση υπολογισμού του χρόνου εργασίας.

Η διάταξη προκαλεί προβλήματα ερμηνείας, αλλά και βάσιμες αμφιβολίες σχετικά με το αν είναι σύμφωνη με τη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας 1/1919 της Ουάσιγκτον, η οποία περιόρισε τις ώρες εργασίας στις βιομηχανικές επιχειρήσεις σε οκτώ την ημέρα και 48 την εβδομάδα (κύρωση με το Ν.2269/20).

Βεβαίως από την προσαρμογή του ελληνικού Δικαίου στην οδηγία 93/104 προκύπτει και ανώτατο όριο ημερήσιας εργασίας, αφού ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να χορηγεί στο μισθωτό ανά 24ωρο την ελάχιστη περίοδο αναπαύσεως (12 συνεχείς ώρες), αλλά και διαλείμματα της εργασίας (Π.Δ. 88/99).

Η διάταξη του Νομοσχεδίου σχετικά με τη διευθέτηση προκαλεί ερμηνευτικά προβλήματα ως προς το πεδίο εφαρμογής της, δεδομένου ότι ρητώς αναφέρεται σε επιχειρήσεις, για τις οποίες εφαρμόζεται συμβατικό ωράριο εργασίας 40 ωρών εβδομαδιαίως, ενώ με συλλογικές συμβάσεις και κανονισμούς εργασίας μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων ή κλάδων έχουν μικρότερο συμβατικό χρόνο του 40ωρου.

Ανάλογα προβλήματα προκαλούνται με την πρόβλεψη «παραπομπής» στις υπηρεσίες του ΟΜΕΔ, σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ του εργοδότη και του αντίστοιχου κλαδικού σωματείου ή της αντίστοιχης ομοσπονδίας, θέμα που κατά τη γνώμη μας χρήζει περαιτέρω διευκρινήσεως και νομοτεχνικής επεξεργασίας.

Εξάλλου, με τις διατάξεις του Νομοσχεδίου επαναλαμβάνεται το ατόπημα του άρθρου 3 του Ν.2639/98, με την καθιέρωση της ενώσεως προσώπων στις μικρές επιχειρήσεις, που απασχολούν μέχρι 20 εργαζόμενους, ως διαπραγματευτή με τον εργοδότη, με το δικαίωμα να συμφωνεί για τη διευθέτηση, δεσμεύοντας όλο το προσωπικό της επιχείρησης.

Η σχετική συμφωνία διευθέτησης δεν έχει μεν ευθέως άμεση και αναγκαστική ισχύ (γιατί δεν εμπεριέχεται σε σ.σ.ε.), αλλά προσομοιάζει με δέσμευση κανονιστική, αφού δίνει το δικαίωμα στον εργοδότη να αυξάνει μονομερώς το χρόνο εργασίας – μετά την επίτευξη συμφωνίας με την ένωση προσώπων- χωρίς η αύξηση αυτή να συνιστά μονομερή βλαπτική μεταβολή των όρων της συμβάσεως εργασίας (βλ.Λεβέντη, τόμος 55/1999 Δ.Ε.Ν. τεύχος 1310 σελ.473).

Τέλος, ασάφεια υπάρχει και ως προς την «αναλογική εφαρμογή» της διάταξης για εργαζομένους με σύμβαση εργασίας διάρκειας μικρότερης του ενός έτους.

Ειδική πρόνοια πρέπει να ληφθεί για τις εποχικές επιχειρήσεις, εφόσον συμφωνηθεί διευθέτηση (μιας ή δύο ωρών την εβδομάδα), ώστε να επιστρέφονται οι οφειλόμενες ώρες κατά τη διάρκεια της απασχόλησης των εργαζομένων και πριν τη λήξη της σύμβασής τους.

<u>Μείωση Ασφαλιστικών Εισφορών</u> (6. Άρθρο)

Η διαρκείας 30 μηνών (καταρχήν) μείωση κατά 2% της εργοδοτικής εισφοράς προς το Ι.Κ.Α. και η επιδότησή της από το Δημόσιο, πιθανολογούμε βάσιμα ότι θα λειτουργήσει σε βάρος του ασφαλιστικού συστήματος, γιατί δεν διασφαλίζεται η ροή των σχετικών πόρων και δεν υπάρχουν εγγυήσεις για μετρήσιμα αποτελέσματα στη μείωση της ανεργίας.

Η διάταξη εισάγει μέτρο αποσπασματικού χαρακτήρα, χρηματοδοτεί τους εργοδότες με πόρους του κοινωνικού συνόλου και δημιουργεί ρωγμές στην εδραιωμένη πεποίθηση για την ανάγκη συνεπούς εκπλήρωσης των ασφαλιστικών υποχρεώσεων προς το Ι.Κ.Α.

Στο σημείο αυτό υπογραμμίζουμε την ανάγκη διασφάλισης της απόδοσης προς τους εργαζόμενους που αμείβονται με την ΕΓΣΣΕ της εισοδηματικής ενίσχυσης του άρθρου 14 του Ν.2837/2000 (γνωστής ως 10χίλιαρο), διότι παρατηρούνται σε μεγάλη

έκταση περιπτώσεις παρακράτησης του ποσού, που ωφελούνται οι εργοδότες και μη απόδοσής τους στους δικαιούχους.

Προσαύξηση αμοιβής των μερικά απασχολούμενων (7. Άρθρο)

Θεωρούμε τη σχετική προσαύξηση επιβεβλημένη, λόγω της αυξημένης παραγωγικότητας της εργασίας που παρέχουν.

Το ύψος όμως της προσαύξησης στο 7,5% του ωρομισθίου είναι απαράδεκτα χαμηλό και αναποτελεσματικό, καθώς και ο περιορισμός του δικαιώματος μόνο σε όσους απασχολούνται κάτω των 4 ωρών ημερησίως.

Πρόβλεψη πρέπει να υπάρξει επίσης για την ασφαλιστική κάλυψη όσων απασχολούνται για λιγότερες των 4 ωρών, οι οποίοι πρέπει να εξομοιωθούν με τους μερικά απασχολούμενους για 4 ώρες και άνω.

Κίνητρο επανένταξης μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας **(8. Άρθρο)**

Συμφωνούμε με τη διάταξη, αλλά πρέπει να αλλάξει ο τίτλος του άρθρου, γιατί είναι απαξιωτικός για τους μακροχρόνια ανέργους, που άλλωστε δεν απολαμβάνουν κάποιου επιδόματος ανεργίας, το οποίο θα τους αποθάρρυνε ενδεχομένως να εισέλθουν εκ νέου στην αγορά εργασίας, έστω με μερική απασχόληση.

Τροποποίηση του ορίου των ομαδικών απολύσεων (9. Άρθρο)

Η Γ.Σ.Ε.Ε. ήταν και παραμένει απόλυτα αντίθετη με την τροποποίηση του άρθρου 1 του ν. 1387/1983 για τις ομαδικές απολύσεις, γιατί με το επιχείρημα της δήθεν ορθολογικοποίησης της κλίμακας, στην πράξη θα αυξηθούν οι απολύσεις, σε μία περίοδο που η ανεργία στη χώρα μας αυξάνεται. Για του λόγου το αληθές, ενδεικτικά αναφέρουμε:

α) Παραμένει ανεξέλεγκτος ο αριθμός των ατομικών απολύσεων στις επιχειρήσεις κάτω των 20 εργαζομένων, όπου δεν ισχύει ο θεσμός των ομαδικών απολύσεων.

Οι επιχειρήσεις αυτές αποτελούν τον κύριο όγκο των επιχειρήσεων (82,5% των επιχειρήσεων με 32,5% των απασχολούμενων στη βιομηχανία, με απασχόληση άνω των 10 ατόμων).

β) Επιχειρήσεις που βρίσκονται στο σημερινό όριο των 50 απασχολουμένων, αντί των 12 απολύσεων το χρόνο που ισχύει, θα μπορούν να απολύουν 48 εργαζομένους το χρόνο.

γ) Το όριο για τις ομαδικές απολύσεις αρχίζει από 20%, όπως θα ισχύει για τις επιχειρήσεις των 20 εργαζομένων και καταλήγει στο 2%, όπως θα ισχύει για τις επιχειρήσεις των 200 εργαζομένων και άνω

δ) Είναι χρήσιμο να υπενθυμίσουμε ότι ο θεσμός των ομαδικών απολύσεων δεν συνιστά απαγόρευση τέτοιων απολύσεων. Οι επιχειρήσεις δικαιούνται να προβούν σε ομαδικές απολύσεις χωρίς αριθμητικούς ή ποσοστιαίους περιορισμούς, με την προϋπόθεση ότι θ' ακολουθήσουν την υποχρέωση πληροφόρησης και διαβούλευσης με τους εκπροσώπους των εργαζομένων και μετά τον έλεγχο της αρμόδιας διοικητικής αρχής.

Ρυθμίσεις για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος

μακροχρόνια ανέργων (10. Άρθρο)

Συμφωνούμε με τη διάταξη, δεδομένου ότι υλοποιεί το άρθρο 12 της Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. των ετών 2000 και 2001, με ταυτόσημο περιεχόμενο εκείνου που προτάθηκε από τα συμβαλλόμενα μέρη.

Έχει αξία να τονισθεί το ιστορικό αυτής της διάταξης τουλάχιστον στην Εισηγητική Έκθεση

Καταβολή Προσυνταξιοδοτικού Μηνιαίου Επιδόματος (11. Άρθρο)

Η σχετική διάταξη, θεωρούμε απαραίτητο ν'αναδιατυπωθεί, ώστε τεχνικά και οικονομικά να γίνει εφικτή και να επιφέρει τον επιδιωκόμενο στόχο, που είναι η είσοδος κυρίως νέων στην αγορά εργασίας, με την συνταξιοδότηση όσων έχουν συμπληρώσει 35ετία.

Υπενθυμίζουμε ότι το σχετικό κεντρικό αίτημα της Γ.Σ.Ε.Ε. ήταν και είναι η συνταξιοδότηση με 35ετία χωρίς όριο ηλικίας, ώστε να μειωθεί η ανεργία.

Στο αίτημα αυτό ανταποκρίθηκε εν μέρει η εργοδοτική πλευρά, που συμμετέχει με την εργατική στην Επιτροπή Διαχείρισης του ΛΑΕΚ, διαχειριζόμενη εισφορές εργοδοτών και εργαζομένων για την Απασχόληση και την Επαγγελματική κατάρτιση.

Το περιεχόμενο της κατ' αρχήν συμφωνίας, έγκειται σε κάλυψη από τον ΛΑΕΚ της δαπάνης του ΙΚΑ για πρόωρη συνταξιοδότηση όσων απασχολούνται στα βαρέα και ανθυγιεινά και έχουν 35ετία.

Η συμφωνία αυτή έγινε με επίγνωση των οικονομικών δυνατοτήτων του ΛΑΕΚ, θέμα που πρωταρχικά πρέπει να ληφθεί υπόψη, ώστε η 35ετία με μειωμένο κατά 3 έστω έτη όριο ηλικίας, να μη παραμείνει στα χαρτιά, ως διάταξη που αντικειμενικά δεν μπορεί να υλοποιηθεί.

Εργαζόμενοι και εργοδότες με αίσθημα ευθύνης και σκοπό τους να μειωθεί η ανεργία, προσεφέρθησαν να συνεισφέρουν, μέσω του ΛΑΕΚ, στην υλοποίηση ενός μέτρου, που με βεβαιότητα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση την μάστιγας της ανεργίας.

Από την άλλη πλευρά το Κράτος θεωρούμε ότι έχει τις δικές του υποχρεώσεις, για την προώθηση και στήριξη αυτού του μέτρου.

Με βάση τα παραπάνω καλούμε την Κυβέρνηση να δεχθεί τις προτάσεις μας, επαναδιατυπώνοντας τόσο τον τίτλο του σχετικού άρθρου του νομοσχεδίου, όσο και το περιεχόμενό του, προς την παραπάνω κατεύθυνση.

Σε κάθε περίπτωση η συνταξιοδότηση θα πρέπει να γίνει από τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς και ο ΛΑΕΚ να υποστηρίξει οικονομικά τη ρύθμιση.

Άδεια Μητρότητας (12. Άρθρο)

Συμφωνούμε ευλόγως με την κύρωση της διάταξης του άρθρου 7 της Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. για τη χορήγηση μίας επιπλέον εβδομάδας άδειας κατά την λοχεία, που εξασφαλίζει την καταβολή και του σχετικού επιδόματος από τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς.

Επανερχόμαστε στο αίτημα για την ανάγκη και τη σκοπιμότητα κύρωσης των υπόλοιπων ρυθμίσεων της Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. του 2000-2001, που για την υλοποίησή τους απαιτούν και νομοθετική ρύθμιση όπως π.χ. την απαλλαγή από το φόρο της αποζημίωσης καταγγελίας των συμβάσεων εργασίας.

Για τα λοιπά άρθρα του Κεφαλαίου Α΄ του Νομοσχεδίου δεν έχουμε σχόλια ή παρατηρήσεις με την επιφύλαξη της περαιτέρω μελέτης τους.

Κεφάλαιο Β΄

Θέματα Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (16. Άρθρο)

Με τις ρυθμίσεις του παραπάνω άρθρου του Ν/Σ γίνεται ένα βήμα στην κατεύθυνση της στελέχωσης του ΣΕΠΕ με προσωπικό, το οποίο όμως με βάση τις υπάρχουσες ανάγκες και τις συνθήκες ασυδοσίας, που επικρατούν στην αγορά εργασίας, δεν το θεωρούμε αρκετό.

Η εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας αποτελεί για την Γ.Σ.Ε.Ε. βασική θέση αναφορικά με την λειτουργία της αγοράς εργασίας. Ο νόμος, 2639/98 και η επιστροφή των επιθεωρητών εργασίας στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δημιούργησε προσδοκίες για την αναβάθμιση του θεσμού χωρίς ωστόσο να έχουμε μέχρι σήμερα πρακτικά αποτελέσματα δύο χρόνια μετά την ψήφισή του. Μέχρι σήμερα έχουν προσληφθεί λιγότεροι από τους μισούς που απαιτούνται, σύμφωνα με τις εξαγγελίες του Υπουργείου, για να στελεχώσουν ικανοποιητικά τη νέα υπηρεσία χωρίς επίσης να έχουν εκπαιδευθεί για να ανταποκριθούν στο έργο τους. Παράλληλα απαιτούνται και πρόσθετα μέτρα ώστε να επιτευχθεί ο ουσιαστικός έλεγχος στην αγορά εργασίας.

Θεωρούμε απαραίτητη τη συμπλήρωση του σχετικού άρθρου, ώστε να καθιερώνει:

- Την πλήρη και ουσιαστική στελέχωση του ΣΕΠΕ με εξειδικευμένο προσωπικό, που καλύπτει αποτελεσματικά τις ανάγκες όλης της Επικράτειας μέσα από την ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση του ρόλου της Επιθεώρησης Εργασίας

- Τις εγγυήσεις της ανεξαρτησίας των Επιθεωρητών απέναντι σε οποιαδήποτε κυβερνητική μεταβολή ή εξωτερική επιρροή με στόχο την διασφάλιση του αδιάβλητου των ενεργειών για την διακρίβωση καταγγελιών ή αυτεπάγγελτων παρεμβάσεων

- Τη νομοθετική πρόβλεψη ουσιαστικής σύμπραξης του ΣΕΠΕ με άλλες κρατικές υπηρεσίες και τις οικείες συνδικαλιστικές οργανώσεις

- Την ανάθεση στο ΣΕΠΕ ανακριτικών καθηκόντων και εξουσιών για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων του

- Την υποχρέωση εμφάνισης του εργοδότη ή του εκπροσώπου του σε πρόσκληση του Επιθεωρητή με πρόβλεψη ποινικής και διοικητικής κύρωσης σε περίπτωση άρνησης, καθώς και τη δυνατότητα βίαιης προσαγωγής του σε περιπτώσεις βίαιης διατάραξης της εργασιακής ειρήνης με ευθύνη του εργοδότη

- Την πρόβλεψη επιδόματος, ενισχυτικού του μισθού των Επιθεωρητών Εργασίας, αναλόγου με την ανεξάρτητη μορφή των οργάνων και την κατάσταση ετοιμότητας που επιβάλλει η εγρήγορση για παρέμβαση πέραν του νόμιμου ωραρίου των δημοσίων υπηρεσιών.

Υποβολή καταστάσεων προσωπικού και προγραμμάτων ωρών εργασίας (17. Άρθρο)

Οι διατάξεις του άρθρου ανταποκρίνονται σε γενικές γραμμές στην συμφωνία που επήλθε στο πλαίσιο του Συμβουλίου Κοινωνικού ελέγχου Επιθεωρητών Εργασίας, αρκεί να εξασφαλισθεί η εφαρμογή αυτών των ρυθμίσεων.

Με πρόσφατο υπόμνημά της προς το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων η Γ.Σ.Ε.Ε. πήρε θέση στο συγκεκριμένο θέμα, ζητώντας περαιτέρω διευκρινήσεις ενόψει των επιφυλάξεων που είχε, διευκρινήσεις τις οποίες έλαβε από την αρμόδια Ειδική Γραμματεία.

Θεωρούμε ότι ο έλεγχος πρέπει να αποτελέσει πλέον το κύριο έργο των Κοινωνικών Επιθεωρητών Εργασίας και οι διατάξεις του άρθρου του Νομοσχεδίου αίρουν κάποια από τα εμπόδια, κινούμενες προς αυτήν την κατεύθυνση.

Κεφάλαιο Γ΄

Εποπτευόμενοι οργανισμοί

Στα σχετικά άρθρα δεν έχουμε παρατηρήσεις, με την επιφύλαξη της περαιτέρω μελέτης τους.

Κεφάλαιο Δ΄

Ασφαλιστικές Διατάξεις

<u>Ρύθμιση των οφειλών του ελληνικού Δημοσίου, προς το «Ιδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων</u>

(22.Αρθρο)

Η Γ.Σ.Ε.Ε. επανειλημμένα έχει θέσει το ζήτημα της άμεσης ρύθμισης των οφειλών του ελληνικού δημοσίου αλλά και των ιδιωτικών επιχειρήσεων προς το Ι.Κ.Α., ως θεμελιώδη προϋπόθεση ενίσχυσης της κεφαλαιακής και χρηματο-οικονομικής κατάστασης του ιδρύματος.

Αντ'αυτού το άρθρο 22 προβλέπει μία μεσο-μακροπρόθεσμου χαρακτήρα ρύθμιση, η οποία δεν θα συμβάλλει στην άμεση και ουσιαστική ενίσχυση των οικονομικών του Ι.ΚΑ.

Στην προτεινόμενη ρύθμιση του άρθρου 22 έχει γίνει δεκτή η άποψη της Γ.Σ.Ε.Ε., ότι η έκδοση και η διάθεση στο επενδυτικό κοινό στο εσωτερικό και εξωτερικό τίτλων προεσόδων δεν θα αναφέρονται σε καμία περίπτωση σε μελλοντικά έσοδα του ιδρύματος από τις κρατικές επιχορηγήσεις και εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών.

(30. Αρθρο)

Σχετικά με τον προσδιορισμό του ποσού της σύνταξης που βαρύνει τον ΟΓΑ στην περίπτωση διαδοχικής ασφάλισης, η υπαγωγή στην οικεία ασφαλιστική κατηγορία θα πρέπει να γίνεται με βάση την κατηγορία που ο δικαιούχος έχει ασφαλιστεί στον ΟΓΑ.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

του Γιώργου Ρωμανιά

Εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή δύο σημαντικά έγγραφα που έχουν σχέση με τις συντάξεις:

Συγκεκριμένα:

- Την 11-10-2000 εγκρίθηκε εισήγηση της Επιτρόπου κ. Α. Διαμαντοπούλου για την έκδοση συγκεκριμένης Ανακοίνωσης της Ε. Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την ΟΚΕ, με θέμα:

  - τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων των χωρών μελών και

  - τη διευκόλυνση της ανάπτυξης μιας ενοποιητικής δυναμικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

- Την 11-10-2000, επίσης, εγκρίθηκε εισήγηση του, αρμόδιου , για θέματα εσωτερικής αγοράς, Επιτρόπου για την έκδοση Πρότασης Οδηγίας με θέμα την ελεύθερη αξιοποίηση των αποθεματικών των επικουρικών Ταμείων (αλλά και των ιδιωτικών ασφαλειών ζωής και των κεφαλαίων ασφάλισης προσωπικού των πολυεθνικών εταιρειών).

- Η σημασία των δύο αυτών εγγράφων από απόψεως τυπικής ισχύος και δεσμευτικότητας είναι ανόμοια, αφού η Ανακοίνωση στερείται δεσμευτικότητας, ενώ, αντιθέτως, η Πρόταση η Πρόταση Οδηγίας μπορεί να αποκτήσει, αν μετατραπεί σε Οδηγία, σαφή δεσμευτικότητα.

2. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ (COM 622, 2000)

- Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας (23-24/3/2000), με την οποία συγκροτήθηκε ειδική Επιτροπή για τη μελέτη της κοινωνικής προστασίας και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Η επιτροπή αυτή όφειλε να στηριχθεί σε σχετική προεργασία της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής και σε αντίστοιχη Ανακοίνωση που θα εξέδιδε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αυτήν ακριβώς, την Ανακοίνωση εξέδωσε, τώρα, η Επιτροπή.

- Παρά το ότι η Ανακοίνωση αυτή παρέχει μια πολύ άσχημη εικόνα του μέλλοντος των συνταξιοδοτικών συστημάτων των χωρών μελών και αναφέρεται (έστω και εμμέσως), στην ανάγκη αύξησης των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης και των ασφαλιστικών εισφορών και μείωσης των συνταξιοδοτικών παροχών και παρά το ότι δίνει ρόλο και στην ιδιωτική ασφάλιση για την κάλυψη κοινωνικό-ασφαλιστικού χαρακτήρα αναγκών, η Ανακοίνωση δεν μπορεί να επιβάλει οποιαδήποτε δέσμευση σ' οποιαδήποτε χώρα μέλος. Η εξουσία επιβολής συγκεκριμένων αλλαγών στην κοινωνικο-ασφαλιστική νομοθεσία ανήκει, αποκλειστικώς στην κυβέρνηση της χώρας μέλους.

- Βεβαίως, η επίκληση από την Ανακοίνωση της ανάγκης ενοποίησης των κοινωνικο-ασφαλιστικών διατάξεων όλων των επί μέρους χωρών μελών, σε συνδυασμό και με τα άρθρα 104Γ και 105Γ της Συνθήκης για την Ε. Ένωση (χαμηλός πληθωρισμός και υγιή δημόσια οικονομικά αποτελούν τους πρώτιστους στόχους της ΟΝΕ) *δημιουργεί* ***κλίμα συμμόρφωσης*** με την Ανακοίνωση. Το κλίμα, όμως αυτό δεν είναι επαρκές για δυσμενείς αλλαγές στην κοινωνικο-ασφαλιστική προστασία, εκτός *αν η κυβέρνηση θελήσει να το εκμεταλευτεί.*

- Ως προς τους ισχυρισμούς της Ανακοίνωσης, προκαλεί εντύπωση ότι η *ενοποιητική δυναμική που αναπτύσσει εντάσσεται, αποκλειστικώς, στον τομέα της επαύξησης των υποχρεώσεων και μείωσης των δικαιωμάτων των αφαλισμένων και συνταξιούχων, παραλείπει, όμως, επιμελώς, να προωθήσει οποιαδήποτε εξίσωση παροχών προς τα άνω,* παρά τις υφιστάμενες σχετικώς, νομοπλαστικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Ομοίως, *εντύπωση προκαλεί η εμπλοκή της ιδιωτικής ασφάλισης ως θεσμού δυνάμενου να λειτουργήσει, έστω και συμπληρωματικώς, στο κοινωνικο- ασφαλιστικό πεδίο.*

- Σημειώνεται, όμως ότι σ'όση έκταση η Ανακοίνωση επιχειρεί να συνδέσει την απασχόληση και την ανεργία με τη λειτουργία και τα αποτελέσματα των αντίστοιχων συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης, εκφράζει μια πραγματικότητα που μέχρι σήμερα απεκρύπτετο. Εύλογα, συνεπώς, διερωτάται κανείς πως μπορούν να συνδυαστούν οι σωστές αυτές διαπιστώσεις με τις προτεινόμενες ανορθόδοξες λύσεις και κυρίως την ανάμιξη της ιδιωτικής ασφάλισης.

- Με βάση τα πιο πάνω και εν όψει της αποφασισμένης μεταρρύθμισης του ελληνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης εύλογα ανακύπτει το ερώτημα *για το είδος και την έκταση των πιέσεων* που θα πρέπει να αναμένονται από την πλευρά της Ε.Ε.Η ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ είναι, εν προκειμένω, αποκαλυπτική :

  - Σαφής είναι η πρόθεση της Ε. Επιτροπής να προσδώσει *κοινωνικο – αφαλιστική* αρμοδιότητα και λειτουργία στις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες (ασφάλειες ζωής). Είναι χαρακτηριστικό, ότι, καταγράφεται στην ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ, ως πρώτη, μάλιστα, αρχή και προτεραιότητα, η *ανάγκη διατήρησης της επάρκειας των συντάξεων,* με τη σαφή διευκρίνιση, όμως ότι για την επάρκεια αυτή επιβάλλεται ο *συνδυασμός στις εσωτερικές νομοθεσίες των χωρών μελών, των τριών πυλώνων των συνταξιοδοτικών συστημάτων (δηλαδή, όχι μόνον της κύριας και της επικουρικής σύνταξης αλλά και της ιδιωτικής).* Με ποσοστό ανεργίας γύρω στο 12% και με δεδομένη την αδυναμία των ελληνικών (και όχι μόνον – πρόσφατη είναι η χρεωκοπία της μέγιστης ιαπωνικής ασφαλιστικής εταιρείας) ασφαλιστικών εταιρειών να εγγυηθούν την εκπλήρωση των αναλαμβανομένων υποχρεώσεων, είναι αδύνατον να αντιληφθούμε τι είδους κοινωνικο – ασφαλιστκή λειτουργία μπορούν να αναπτύξουν στην Ελλάδα οι ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες.

  - Η ίδια αυτή βασική αρχή της μίξης των τριών συνταξιοδοτικών πυλώνων (κύριας, επικουρικής και ιδιωτικής σύνταξης) επαναδιατυπώνεται και στην 9^{η} πρόταση της Ε.Επιτροπής όπου αναφέρεται ότι οι τρείς πυλώνες των συντάξεων θα πρέπει να στηρίζονται αμοιβαία και να συντονίζονται.

- Η Ε.Επιτροπή δεν παραλείπει να δηλώσει την απόλυτη προτίμησή της *στα ανταποδοτικά συνταξιοδοτικά συστήματα.* Πράγματι, στην 4η βασική αρχή αναφέρει ότι οι συντάξεις οφείλουν να είναι ανάλογες με τις αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές κάθε ασφαλισμένου. Συνεπώς, εμμέσως, πλην σαφώς, οι κοινωνικού χαρακτήρα προνοιακές παροχές αναμένεται να περιοριστούν.

- Σε σχέση με τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης η Ε. Επιτροπή περιορίζεται να παρατηρήσει ότι η παράταση του χρόνου εργασίας (που σημαίνει αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης) επιφέρει αυξημένο ύψος συντάξεων, λόγω ακριβώς, του ανταποδοτικού χαρακτήρα του νέου προτεινόμενου συστήματος. Μ'άλλα λόγια η Επιτροπή εκφράζει την άποψη της αύξησης των ορίων της ηλικίας συνταξιοδότησης.

- Πολύ μεγάλη σπουδαιότητα φαίνεται να έχει η άποψη της Ε. Επιτροπής ότι οποιαδήποτε αλλαγή στα συνταξιοδοτικά συστήματα οφείλει να είναι ανάλογη ώστε να μη περιορίζει τα όρια και των λοιπών (*μη κοινωνικών)* δαπανών των κρατικών προϋπολογισμών.

3. Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ

- Τα προβλήματα που μπορεί να ανακύψουν από το δεύτερο έγγραφο (***Πρόταση Οδηγίας***) μπορεί να αποδειχθούν *αμεσότερα* αφού παρέχεται η δυνατότητα διάθεσης μέχρι και του 70% των αποθεματικών των επικουρικών Ταμείων σε μετοχικές αξίες (και μάλιστα, το 30% άλλου κράτους).

- Η προοπτική δεσμευτικότητας της Πρότασης Οδηγίας και η σοβαρή απόκλιση των ποσοστών επένδυσης σε μετοχικές αξίες που ισχύει, σήμερα, στη χώρα μας (12%) από το ύψος του 70 % θα πρέπει να μας απασχολήσει σοβαρά για τις πιθανές συνέπειες της προώθησης αυτού του Κοινοτικού εγγράφου.

Δομή της απασχόλησης και αγορά εργασίας στην Ελλάδα

του Γιώργου Κρητικίδη

Οι πρόσφατες εξελίξεις στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας (15-64 ετών).

Ο πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας (15-64 ετών), αποτελεί ένα υποσύνολο του συνολικού πληθυσμού το οποίο περιλαμβάνει τα άτομα που βρίσκονται στην κατάλληλη ηλικία και είναι ικανά να προσφέρουν την εργασία τους, δηλαδή όλα τα άτομα που θα μπορούσαν να αποτελέσουν το παραγωγικό ιστό της χώρας.

Την περίοδο 1993-1999 ο εν λόγω πληθυσμός αυξήθηκε κατά 190.000 άτομα ή ποσοστό 2,8%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής είναι 0,5%. Οι άνδρες την εν λόγω περίοδο αυξάνονται κατά 113.000 άτομα ή ποσοστό 3,5%, ενώ η αύξηση των γυναικών είναι 77.000 άτομα ή ποσοστό 2,2%. Δηλαδή ο ρυθμός μεταβολής των ανδρών την περίοδο 93-99 είναι μεγαλύτερος από αυτόν των γυναικών.

Οι εξελίξεις στο Εργατικό δυναμικό

Το εργατικό δυναμικό στο χρονικό διάστημα 1993-1999 αυξάνει κατά 344.800 άτομα περίπου ή ποσοστό 8,4%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του ανέρχεται στο 1,35%. Στο χρονικό αυτό διάστημα οι τάσεις που παρατηρήθηκαν ήδη από τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας συνεχίζονται, η μείωση δηλαδή του εργατικού δυναμικού στις ακραίες και η αύξησή του στις ενδιάμεσες ηλικιακές κατηγορίες. Η μείωση στις ηλικιακές ομάδες μεταξύ 14 και 24 ετών οφείλονται κυρίως στην παραμονή των νέων στο εκπαιδευτικό σύστημα, ενώ η μείωση της ηλικιακής ομάδας άνω των 65 ετών συνδέεται κατά μεγάλο μέρος με τις διαδικασίες του κράτους πρόνοιας. Οι ηλικίες μεταξύ των 30 και 44 ετών όπου έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αρχικής ένταξης των ατόμων στην απασχόληση και στην αγορά εργασίας, εμφανίζουν πολύ υψηλό ρυθμό αύξησης του εργατικού δυναμικού.

Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι εξελίξεις στις κατά φύλο μεταβολές του εργατικού δυναμικού, καθώς το εργατικό δυναμικό των γυναικών μεταβάλλεται κατά 17,0% έναντι 3,3% του αντίστοιχου των ανδρών. Ο ρυθμός αύξησης δηλαδή του εργατικού δυναμικού των γυναικών

είναι πενταπλάσιος από αυτόν των ανδρών. Η αύξηση του εργατικού δυναμικού των γυναικών (πάνω από 260.000 άτομα), την εξεταζόμενη χρονική περίοδο αναλογεί στο 75,0% της συνολικής μεταβολής του εργατικού δυναμικού. Οι μεταβολές αυτές διαμορφώνουν μια νέα αναλογία ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες με τους πρώτους να αποτελούν το 59,8% του συνολικού εργατικού δυναμικού της χώρας και τις γυναίκες το 40,2%.

Παράλληλα οι γυναίκες εμφανίζουν και σημαντικά υψηλότερους ρυθμούς αύξησης του εργατικού δυναμικού στις ενδιάμεσες και πιο παραγωγικές ηλικίες, έναντι των ανδρών. Οι σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις οδηγούν ένα ολοένα και διευρυνόμενο τμήμα των γυναικών να αναζητά (και ως ένα βαθμό να επιτυγχάνει) την ένταξή του στην απασχόληση και στην αγορά εργασίας.

Οι διαφοροποιήσεις στους ρυθμούς μεταβολής του εργατικού δυναμικού ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες, μπορούν να χαρακτηρισθούν ως αναμενόμενες μέχρι ενός σημείου, λόγω της εν γένει χαμηλότερης συμμετοχής των γυναικών στις μέχρι σήμερα επίσημα καταγεγραμμένες οικονομικές δραστηριότητες της χώρας.

Ο δείκτης συμμετοχής του εργατικού δυναμικού κατά το 1999, στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας μόλις ξεπέρασε το 50%, αυξανόμενος περίπου κατά 2,6 μονάδες έναντι του 1993. Στους άνδρες ο αντίστοιχος δείκτης είναι κατά πολύ υψηλότερος (62,3%), πλην όμως παρουσιάζει μείωση κατά 1,3 μονάδες. Στις γυναίκες ο δείκτης συμμετοχής παρουσίασε αύξηση κατά 4,0 μονάδες φθάνοντας το 38,7% το 1999, παραμένοντας πολύ χαμηλός σε σχέση με τον αντίστοιχο των ανδρών.

Εάν ο δείκτης συμμετοχής υπολογιστεί στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας 15-64 ετών, τότε ο εν λόγω δείκτης αυξάνεται κατά 3,3 μονάδες φθάνοντας στο 64,5%, στους άνδρες παραμένει περίπου σταθερός 79,1%, ενώ στις γυναίκες φθάνει το 60,5%, παρουσιάζοντας αύξηση 6,4 μονάδων έναντι του 1993.

Οι εξελίξεις στην Απασχόληση

Οι απασχολούμενοι την χρονική περίοδο 1993 –1999 αυξήθηκαν κατά 219.600 άτομα ή ποσοστό 5,9%. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους πλησιάζει την μονάδα (0,96%), ενώ είναι μικρότερος από τον αντίστοιχο μέσο του εργατικού δυναμικού.Οι μεταβολές της απασχόλησης ακολουθούν τις μεταβολές του εργατικού δυναμικού, δηλαδή μειώνονται στις ακραίες και αυξάνεται στις ενδιάμεσες ηλικιακές κατηγορίες, ενώ η αύξηση στις γυναίκες είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από την αυτήν των ανδρών.

Η απασχόληση των γυναικών μεταβάλλεται σε ποσοστό 13,3% έναντι 1,9% του αντίστοιχου των ανδρών, δηλαδή ο ρυθμός αύξησης των γυναικών είναι επταπλάσιος των ανδρών. Οι μεταβολές αυτές διαμορφώνουν μια νέα αναλογία ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες με τους

πρώτους να αποτελούν το 62,6% των συνολικά απασχολουμένων της χώρας και τις γυναίκες το 37,4%.Η αύξηση της απασχόλησης των γυναικών (172.600 άτομα), την εξεταζόμενη χρονική περίοδο αναλογεί στο 80% της συνολικής μεταβολής της απασχόλησης.

Οι μεταβολές στις κατηγορίες του πληθυσμού που έχουμε αναλύσει, τροφοδοτούν σε μεγάλο βαθμό τις εξελίξεις στην απασχόληση. Το 81% περίπου της μεταβολής του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας εντάσσεται στο εργατικό δυναμικό της χώρας, ενώ τα 2/3 από αυτά εντάσσονται ως απασχολούμενοι. Το 75% της αύξησης του εργατικού δυναμικού προέρχεται από την είσοδο των γυναικών στην αγορά εργασίας, ενώ το μερίδιο των γυναικών στην αύξηση της απασχόλησης πλησιάζει το 80%.

Πλήρης και Μερική Απασχόληση

Το ποσοστό της μερικής απασχόλησης την περίοδο 1993-99 αυξήθηκε κατά 1,7 μονάδες, φθάνοντας το 6,1% το 1999. Από τους απασχολούμενους με καθεστώς μερικής απασχόλησης (162.300 άτομα), το 44% "δεν μπορούσε να βρει εργασία με πλήρες ωράριο", ενώ το 29% επιθυμούσε αυτού του είδους την εργασία.

Κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο οι μερικώς απασχολούμενοι αυξήθηκαν κατά 76.150 άτομα ή ποσοστό 46,9%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής αυτών είναι 6,6%. Οι απασχολούμενοι με πλήρης απασχόληση την εν λόγω περίοδο αυξήθηκαν κατά 143.460 άτομα ή ποσοστό 4,0%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους είναι 0,7%. Αποτέλεσμα αυτών των μεταβολών είναι αντιστοιχεί μία θέση μερικής απασχόλησης, σε κάθε τρεις θέσεις με τις οποίες αυξάνεται η συνολική απασχόληση. Η επιθυμία ανεύρεσης σταθερής απασχόλησης σε μεγάλο βαθμό αποτυπώνεται στις πρόσφατες εξελίξεις της απασχόλησης, καθώς η αύξηση όσων "δεν μπορούσαν να βρουν εργασία με πλήρη απασχόληση" ανέρχεται σε 70,1%, ενώ όσων επιθυμούσαν εργασία με μερική απασχόληση στο 38,5%. Το μερίδιο στην αύξηση της μερικής απασχόλησης της πρώτης κατηγορίας υπερβαίνει το 56%, ενώ αντίστοιχο μερίδιο όσων επιθυμούσαν εργασία με μερική απασχόληση είναι 25%.

Στους άνδρες το ποσοστό μερικής απασχόλησης είναι κατά πολύ μικρότερο από το αντίστοιχο των γυναικών (3,6% έναντι 10,2%), ενώ η συμμετοχή των γυναικών στο σύνολο των απασχολουμένων που απασχολούνται με μερική απασχόληση ανέρχεται στο 62,8%. Περίπου το ήμισυ των μερικώς απασχολούμενων ανδρών δεν μπορούσαν να βρουν εργασία

με πλήρη απασχόληση ενώ αντίστοιχα, το 1/3 των γυναικών επιθυμούσαν εργασία με καθεστώς μερικής απασχόλησης.

Οι θέσεις εργασίας με τις οποίες αυξήθηκε η απασχόληση των ανδρών είναι 20.700 θέσεις πλήρους απασχόλησης έναντι 26.300 μερικής, ενώ στις γυναίκες τα μεγέθη είναι 122.760 θέσεις πλήρους και 49.850 θέσεις μερικής απασχόλησης. Κατά συνέπεια η αύξηση στην απασχόληση των γυναικών οφείλεται πάνω από το 70% σε θέσεις πλήρους απασχόλησης, ενώ στους άνδρες η αύξηση οφείλεται σε θέσεις μερικής απασχόλησης.

Η εντονότερη είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται και από την τάση της κατάληψης θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τον διπλασιασμό των γυναικών σε θέσεις εργασίας με μερική απασχόληση, παρόλο που θα επιθυμούσαν θέσεις πλήρους απασχόλησης.

Το ποσοστό της μερικής απασχόλησης κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, είναι υψηλότερο του μέσου στον πρωτογενή τομέα (11,4%), πλησιάζει το μέσο στον τριτογενή (5,7%), ενώ είναι αρκετά χαμηλότερο στον δευτερογενή τομέα (3,1%).

Η απασχόληση κατά θέση στην επιχείρηση

Η μισθωτή εργασία κατέχει το υψηλότερο μερίδιο στην απασχόληση με 58,3%, ενώ η κατηγορία των αυτοαπασχολούμενων καταλαμβάνει την δεύτερη θέση με ποσοστό 24,5%, τα συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη συμμετέχουν με 10%, ενώ οι εργοδότες αποτελούν το 7,6% των απασχολούμενων. Τα αντίστοιχα ποσοστά το 1993 ήταν 53,2%, 27,45%, 12,1% και 7,2%.

Οι γυναίκες αναλογούν στο 70,0% των συμβοηθούντων μελών, στο 39,3% των μισθωτών, στο 26,7% των αυτοαπασχολούμενων και στο 15,8% των εργοδοτών.

Οι κατηγορίες οι οποίες αυξάνονται και κατά συνέπεια αυξάνεται η συνολική απασχόληση, την περίοδο 1993-1999, είναι των μισθωτών και των εργοδοτών, ενώ μείωση επέρχεται στις άλλες δύο κατηγορίες. Το κύριο βάρος στην αύξηση της απασχόλησης έχει η κατηγορία των

μισθωτών, όπου ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους ανέρχεται στο 2,5%.

Η απασχόληση με προσωρινή ή σύμβαση ορισμένου χρόνου

Το ποσοστό της προσωρινής απασχόλησης ανήλθε στο 12,9% το 1999, έναντι 10,4% του 1993. Ο αριθμός των προσωρινά απασχολουμένων ανήλθε στα 295.350 άτομα, από τα οποία τα 161.350 είναι άνδρες και τα 134.000 γυναίκες. Στους άνδρες το ποσοστό διαχρονικά είναι μικρότερο έναντι των γυναικών, αλλά το μερίδιο που τους αναλογεί πλησιάζει 55,0%.

Η προσωρινή απασχόληση την εν λόγω περίοδο, αυξήθηκε κατά 88.400 άτομα ή ποσοστό 42,6%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής της είναι 6,1%. Η εν λόγω αύξηση αντιστοιχεί στο 28,0% της αύξησης των μισθωτών. Το ποσοστό αύξησης των ανδρών ανέρχεται στο 26,8% έναντι 68,2% των γυναικών, ενώ οι μέσοι ετήσιοι ρυθμοί αύξησης είναι 4,0% και 9,1% αντίστοιχα. Οι γυναίκες αυξάνονται την εξεταζόμενη χρονική περίοδο 2,5 φορές γρηγορότερα από ότι οι άνδρες, ενώ το μερίδιο των γυναικών στην εν λόγω αύξηση ξεπερνά το 60,0%.

Η Απασχόληση κατά τομέα παραγωγής

Ο τομέας των υπηρεσιών κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά εργασίας απασχολώντας το 60,1% των απασχολούμενων, έναντι 54,5% το 1993. Η ραγδαία αύξηση του τομέα των υπηρεσιών, την εν λόγω περίοδο, συνοδεύεται από την φθίνουσα πορεία των δύο άλλων τομέων παραγωγής (πρωτογενή και δευτερογενή). Ο δευτερογενής τομέας συμμετέχει με ποσοστό 22,9% έναντι 24,2% το 1993, ενώ η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα μειώνεται στο 17,0% έναντι 21,3% του έτους αναφοράς. Την εξεταζόμενη περίοδο, ο τριτογενής τομέας αυξάνεται κατά 342.600 άτομα ή ποσοστό που πλησιάζει το 17,0%, ο δευτερογενής τομέας αυξάνεται μόλις κατά 0,2%, ενώ ο πρωτογενής τομέας μειώνεται κατά 124.700, ή ποσοστό που πλησιάζει το 16,0%.

Ο τριτογενής τομέας αυξάνεται και στα δύο φύλα, κυρίως στις γυναίκες, ο πρωτογενής μειώνεται στα δύο φύλα κυρίως στους άνδρες, ενώ στον δευτερογενή τομέα αυξάνεται η απασχόληση των ανδρών ενώ αντίθετα μειώνεται των γυναικών.

Η Απασχόληση κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Το ήμισυ περίπου (48,0%) της απασχόλησης βρίσκεται συγκεντρωμένο στους κλάδους της γεωργίας – κτηνοτροφίας κλπ (16,7%), στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο (17,1%) και στην βιομηχανία (14,4%). Πάνω από το 1/3 μοιράζονται πέντε κλάδοι, περίπου από 7,0%, τέσσερις από τους οποίους ανήκουν στον τριτογενή τομέα. Οι κλάδοι αυτοί είναι των κατασκευών (δευτερογενής τομέας), τα ξενοδοχεία εστιατόρια, οι μεταφορές αποθηκεύσεις κλπ, της Δημόσιας διοίκησης - άμυνας και της εκπαίδευσης. Από 5,0% μοιράζονται οι κλάδοι της διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας και της υγείας πρόνοιας, ενώ τρεις ακόμη κλάδοι μοιράζονται το υπόλοιπο 7,0% της απασχόλησης.

Οι γυναίκες απασχολούνται κατά 95% στο κλάδο των ιδιωτικών νοικοκυριών, ενώ κατά 60,0% στην εκπαίδευση και την υγεία. Στους άνδρες υψηλή είναι η συμμετοχή τους, πάνω από 90,0%, στις κατασκευές, τα ορυχεία, την αλιεία, ενώ στο κλάδο των μεταφορών το μερίδιό τους είναι 85,0% περίπου.

Η κατάταξη των κλάδων ανάλογα με το μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής που εμφανίζουν προκειμένου να εντοπισθούν εκείνοι οι οποίοι παρουσιάζουν ρυθμούς ανάπτυξης που αποκλίνουν σημαντικά από το μέσο όρο δίνεται από τον πίνακα 1.

Όπως διαπιστώνουμε από αυτόν, οκτώ κλάδοι εμφανίζουν μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής υψηλότερο του μέσου όρου, τρεις κλάδοι θετικό αλλά μικρότερο του μέσου και αρνητικό έξι κλάδοι.

Πίνακας 1

Ταξινόμηση των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας αναλόγως του ΜΕΡΜ

	ΜΕΡΜ
Ιδιωτικά νοικοκυριά	13,71

Διαχείριση ακίνητης περιουσίας κλπ.	6,09
Ξενοδοχεία και Εστιατόρια	3,69
Εκπαίδευση	3,32
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	3,14
Υγεία και κοινωνική μέριμνα	3,12
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	2,41
Χονδρικό - Λιανικό Εμπόριο κλπ.	2,29
ΣΥΝΟΛΟ	**0,96**
Κατασκευές	0,74
Δημόσια Διοίκηση κλπ.	0,64
Ηλεκτρικό ρεύμα, αέριο & νερό	0,53
Μεταφορές - Επικοινωνίες	-0,05
Μεταποιητικές Βιομηχανίες	-0,31
Ορυχεία, Λατομεία	-0,61
Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα, Δάση	-2,78
Αλιεία	-4,49
Ετερόδικοι οργανισμοί και όργανα	-5,14
Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 1993 και 1999 β΄τριμήνου	

Η μείωση στη γεωργία και τη βιομηχανία οφείλεται στη μείωση των θέσεων πλήρους απασχόλησης, ενώ αυξάνονται οι θέσεις μερικής απασχόλησης. Οι υπόλοιποι κλάδους οι οποίοι παρουσίασαν θετικές μεταβολές, οι θέσεις πλήρους απασχόλησης αυξάνονται σε μεγαλύτερο ποσοστό έναντι των θέσεων μερικής απασχόλησης. Στους κλάδους της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας και της υγείας πάνω από 92,0% της μεταβολής αντιστοιχούν σε θέσεις είναι πλήρους απασχόλησης. Στο κλάδο του εμπορίου και των ξενοδοχείων εστιατορίων η σχέση πλήρους - μερικής απασχόλησης είναι 85% - 15%, στον κλάδο της εκπαίδευσης η αναλογία υποχωρεί στο 70% - 30%, ενώ στη παροχή υπηρεσιών τα 2/3 της μεταβολής αφορούν θέσεις πλήρους απασχόλησης.

Στους κλάδους που διαπιστώσαμε μεγάλες αυξήσεις των απασχολούμενων, οι μεταβολές των γυναικών είναι εντονότερες από αυτές των ανδρών. Στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και στη δημόσια διοίκηση και άμυνα οι γυναίκες καταλαμβάνουν πάνω από το 95,0% των νέων θέσεων εργασίας, ενώ καταλαμβάνουν τα 2/3 περίπου των θέσεων εργασίας, στους κλάδους του εμπορίου της εκπαίδευσης και της υγείας.

Η Απασχόληση κατά ατομικά επαγγέλματα

Ο όγκος της απασχόλησης το 1999, κατά το 1/3 περίπου συγκεντρώνεται στις κατηγορίες

των ειδικευμένων γεωργών κτηνοτρόφων κλπ, καθώς και των ειδικευμένων τεχνιτών και συναφών επαγγελμάτων, ενώ οι απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές, συγκεντρώνουν το 13,0% της συνολικής απασχόλησης. Τα επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα απασχολούν το 12,3%, ως υπάλληλοι γραφείου απασχολείται το 10,6%, ενώ ένα 10,0% είναι διευθυντές και ανώτερα στελέχη. Ως χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων απασχολείται το 7,5%, ενώ το 6,6% είναι τεχνολόγοι, τεχνικοί. Οι ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες συμμετέχουν κατά 5,8%, ενώ με 1,0% συμμετέχει η κατηγορία των προσώπων που δεν δύνανται να καταταγούν σε κάποιο επάγγελμα.

Η απασχόληση την εξεταζόμενη περίοδο, αυξάνεται με έντονους ρυθμούς στην κατηγορία των Τεχνολόγων, Τεχνικών και συναφή επαγγέλματα με ποσοστό που πλησιάζει το 42%. Έντονες είναι και οι αυξήσεις στους απασχολούμενους στη παροχή υπηρεσιών και πωλητές, οι οποίοι αυξήθηκαν κατά 25%, ενώ η αύξηση ξεπερνά το 20% στα επιστημονικά καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα. Αυξήσεις διαπιστώνονται στις κατηγορίες των χειριστών σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων κλπ 12,2%, των υπαλλήλων γραφείου κατά 7,8% και των διευθυντών και ανώτερων στελεχών κατά 7,4%. Τα επαγγέλματα όπου μειώνεται η απασχόληση είναι των ειδικευμένων γεωργών, κτηνοτρόφων κλπ με 15,0%, των ειδικευμένων τεχνιτών και συναφή τεχνικά επαγγέλματα με 3,7% και τέλος οι μη δυνάμενοι να καταταγούν με 7,6%.

Στην κατά φύλο κατανομή των επαγγελμάτων οι γυναίκες απασχολούμενες ως υπάλληλοι γραφείου συμμετέχουν κατά 58% στην εν λόγω κατηγορία, ενώ στην παροχή υπηρεσιών πωλητές και στους ανειδίκευτους εργάτες κλπ κατά 52% και 54% αντίστοιχα. Ανδρική είναι κυρίως η απασχόληση στους χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων (91%), στους ειδικευμένους τεχνίτες και τεχνικά επαγγέλματα (85%), ενώ στο 75% φθάνει η συμμετοχή τους στους διευθυντές και τα ανώτερα στελέχη.

Οι γυναίκες αυξάνονται με εντονότερους ρυθμούς σε όλα τα επαγγέλματα από τους άνδρες. Η αύξηση των γυναικών στους τεχνολόγους τεχνικούς φθάνει το 66,0%, ενώ στη παροχή υπηρεσιών & πωλητές το 33,0%.

Οι πρόσφατες εξελίξεις της ανεργίας

Οι άνεργοι σήμερα ξεπερνούν τις 523.000 άτομα από τα οποία το 61,4% είναι γυναίκες, έναντι 58,7 το 1993. Το ποσοστό ανεργίας για το σύνολο των ανέργων φθάνει το 11,7%, στους άνδρες είναι 7,6% ενώ στις γυναίκες ανέρχεται στο 17,9%.

Οι άνεργοι την εξεταζόμενη χρονική περίοδο αυξήθηκαν πάνω από 125.000 άτομα ή ποσοστό 31,4%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους είναι 4,7%. Η εν λόγω αύξηση, αντιστοιχεί πάνω από το 1/3 της μεταβολής του εργατικού δυναμικού.

Την ίδια περίοδο, ο ρυθμός μεταβολής των ανέργων γυναικών μεταβάλλεται κατά 37,6% έναντι 22,7% του αντίστοιχου των ανδρών. Οι μεταβολές αυτές διαμορφώνουν μια νέα αναλογία ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες με τους πρώτους να αποτελούν το 38,6% των συνολικά ανέργων της χώρας και τις γυναίκες το 61,4%. Η αύξηση των ανέργων γυναικών την εξεταζόμενη χρονική περίοδο αναλογεί στο 70% της συνολικής μεταβολής των ανέργων.

Στους άνδρες οι άνεργοι αυξάνονται σε όλες τις ηλικίες από 15 ετών και άνω, ενώ στις γυναίκες οι αυξήσεις αφορούν τις κυρίως παραγωγικές ηλικίες από 20 μέχρι 64 ετών. Η ένταση των ρυθμών μεταβολής, (στο σύνολο και κατά ηλικίες), των ανέργων γυναικών είναι μικρότερη, από τις αντίστοιχες του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης. Η αύξηση του αριθμού των ανέργων στους άνδρες αναλογεί στο 44,0% της αντίστοιχης μεταβολής του εργατικού δυναμικού, ενώ στις γυναίκες η αντίστοιχη αναλογία είναι 33,4%.

Το ποσοστό ανεργίας αν υπολογιστεί στους νέους μέχρι 24 ετών και άνω των 25 ετών δίνει μια εντελώς διαφορετική εικόνα του μεγέθους της ανεργίας. Το ποσοστό των νέων μέχρι 24 ετών ανέρχεται στο 31,7% το 1999 έναντι 28,9% το 1993, ενώ των άνω των 25 ετών μειώνεται στο 8,9% για το 1999 και στο 6,6% το 1993.

Στους άνδρες τα αντίστοιχα ποσοστά για τους νέους είναι 23,0% και για τους άνω των 25 ετών 5,7% κατά το 1999, έναντι 20,2% και 4,6% το 1993. Στις γυναίκες το ποσοστό ανεργίας στις νέες φθάνει το 41,0% και για τις άνω των 25 ετών το 13,9% το1999, έναντι 39,0% και 10,4% αντίστοιχα το 1993.

Οι νέοι μέχρι 24 ετών αποτελούν το 33,5% των ανέργων έναντι 40,6% το 1993, ενώ οι αντίστοιχες αναλογίες των ανέργων άνω των 25 ετών είναι 66,5% έναντι 59,4%.

Μικρότερη σε ένταση είναι οι μεταβολές την εξεταζόμενη χρονική περίοδο για τους νέους μέχρι 25 ετών, οι οποίοι αυξάνονται κατά 13.600 άτομα ή ποσοστό 8,4%, ενώ είναι

εντονότερες για τους άνω των 25 ετών, (115.570 άτομα και ποσοστό 47,2%).

Η αναλογία των ανέργων νέων γυναικών στο αντίστοιχο σύνολο των ανέργων παραμένει σταθερή κατά τα εξεταζόμενα έτη 63,0%, ενώ των γυναικών άνω των 25 ετών μεταβάλετε από 56,0% το 1993 στο 61,0% σήμερα.

Ο κύριος όγκος των ανέργων εντοπίζεται στην κατηγορία όσων έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης, ενώ σε δεύτερη θέση σειράς σημαντικότητας όσοι έχουν απολυτήριο δημοτικού. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν 200.775 άνεργοι των οποίων η συμμετοχή ανέρχεται στο 38,4% των ανέργων, ενώ η δεύτερη κατηγορία οι άνεργοι ανέρχονται στις 111.614 και η αναλογία τους φθάνει το 21,3%. Στις δύο αυτές κατηγορίες αντιστοιχεί το 60% των ανέργων. Σημαντικό όμως μερίδιο στους ανέργους έχουν πλέον οι πτυχιούχοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των οποίο το μερίδιο φθάνει στο 26,0% των ανέργων, από 20,0% που αναλογούσαν το 1993.

Υψηλότερα ποσοστά ανεργίας από το μέσο, έχουν οι κατηγορίες των πτυχιούχων ανώτερης τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς και όσοι έχουν τελειώσει την βασική εκπαίδευση και το λύκειο. Υψηλότερα από το μέσο είναι και τα ποσοστά όσων δεν έχουν πάει σχολείο, οι οποίοι αναλογούν στο 1,0% των ανέργων.

Στους νέους μέχρι 24 ετών ο κύριος όγκος των ανέργων έχει απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης 52,0%, ενώ στους άνω των 25 ετών, απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης έχει το 31,0%, ενώ ένα 27,0% των ανέργων άνω των 25 ετών, έχει απολυτήριο δημοτικού.

Κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο οι άνεργοι αυξήθηκαν σε όλες τις βαθμίδες, με εξαίρεση όσων έχουν τελειώσει μερικές τάξεις του δημοτικού. Οι μεταβολές στον αριθμό των ανέργων προέρχονται κυρίως από τις κατηγόριες των πτυχιούχων ανώτερων σχολών και από τους αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης, ενώ τον εντονότερο ρυθμό μεταβολής έχει η κατηγορία των πτυχιούχων ανωτέρων σχολών οι οποίοι υπερδιπλασιάζονται, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους ανέρχεται στο 14,4%.

Οι ηλικίες όπου εστιάζεται κυρίως η αύξηση της ανεργίας είναι μεταξύ 20 και 29 ετών. Ειδικότερα στην ηλικιακή ομάδα 20-24 ετών σε κάθε 100 άτομα που αυξάνεται το εργατικό δυναμικό, τα 78 εντάσσονται ως άνεργοι, από τους οποίους τα 58 άτομα είναι νεοεισερχόμενοι άνεργοι. Στην ηλικιακή ομάδα των 25-29 ετών σε κάθε 100 άτομα που

αυξάνεται το εργατικό δυναμικό, περίπου τα 55 εντάσσονται ως άνεργοι, από τους οποίους το ήμισυ αυτών ως νεοεισερχόμενοι άνεργοι.

Η βαθμίδα των πτυχιούχων ανωτέρων σχολών συντελεί σε πολύ μεγάλο βαθμό στην αύξηση των ανέργων ηλικίας από 20 μέχρι 29 ετών, ενώ στις ηλικίες 25-29 ετών συντελεί και η βαθμίδα των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ

Σύνολο	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	Αριθμητική Μεταβολή 93-99	Μέση Ετήσια Μεταβολή	% Μετα-βολή 93-99
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	6 732,56	6 769,30	6 774,63	6 796,08	6 791,52	6 933,00	6 922,56	190,00	**0,5%**	2,8%
Εργατικό δυναμικό	4 118,38	4 193,39	4 248,53	4 318,30	4 294,41	4 445,67	4 463,17	344,79	**1,3%**	8,4%
Ποσοστό συμμετοχής (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	61,2	61,9	62,7	63,5	63,2	64,1	64,5			
Σύνολο απασχολουμένων	3 720,18	3 789,61	3 823,81	3 871,92	3 854,06	3 967,17	3 939,79	219,61	**1,0%**	5,9%
Ετήσια μεταβολή στην απασχόληση (%)		1,9	0,9	1,3	-0,5	2,9	-0,7			
Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	55,3	56,0	56,4	57,0	56,7	57,2	56,9			

Μισθωτοί	1 980,73	2 017,70	2 060,08	2 101,01	2 111,47	2 244,96	2 296,06	315,33	**2,5%**	15,9%
Μισθωτοί (% συνόλου των απασχολουμένων)	53,2	53,2	53,9	54,3	54,8	56,6	58,3			
Αυτοαπασχολούμενοι	1 019,39	1 038,04	1 045,35	1 036,49	1 007,87	1 000,26	964,09	- 55,30	**- 0,9%**	-5,4%
Αυτοαπασχολούμενοι (% συνόλου των απασχολουμένων)	27,4	27,4	27,3	26,8	26,2	25,2	24,5			
Απασχολούμενοι στην γεωργία	778,43	774,74	767,00	771,52	750,57	693,50	657,43	- 120,99	**- 2,8%**	-15,5%
Απασχολούμενοι στην γεωργία (%)	20,9	20,4	20,1	19,9	19,5	17,5	16,7			
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	579,50	577,79	577,69	576,11	558,66	577,90	568,75	- 10,75	**- 0,3%**	-1,9%
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία (%)	15,6	15,2	15,1	14,9	14,5	14,6	14,4			
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	2 026,44	2 104,71	2 154,77	2 199,94	2 223,39	2 348,90	2 369,05	342,61	**2,6%**	16,9%
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες (%)	54,5	55,5	56,4	56,8	57,7	59,2	60,1			
Σύνολο ανέργων	398,20	403,78	424,72	446,38	440,35	478,50	523,37	125,17	**4,7%**	31,4%
Ποσοστό ανεργίας (%)	9,7	9,6	10,0	10,3	10,3	10,8	11,7			
Άνεργοι νέοι 14-24 ετών	160,73	154,69	156,89	167,75	161,76	168,30	175,45	14,73	**1,5%**	9,2%
Ποσοστό ανεργίας νέων 14-24 ετών (%)	28,9	29,1	29,8	32,2	32,3	29,7	31,7			
Άνεργοι Νέοι (Νεοεισερχόμενοι)	196,87	191,47	194,33	228,91	218,34	231,70	243,36	46,49	**3,6%**	23,6%
Άνεργοι Νέοι (% του συνόλου)	49,4	47,4	45,8	51,3	49,6	48,4	46,5			
Μακροχρόνιοι άνεργοι	199,45	210,22	222,63	260,15	251,34	270,40	305,96	106,51	**7,4%**	53,4%
Μακροχρόνια ανεργία (% του συνόλου)	50,1	52,1	52,4	58,3	57,1	56,5	58,5			

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ

Άνδρες	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	Αριθμητική Μεταβολή 93-99	Μέση Ετήσια Μεταβολή	% Μεταβολή 93-99

Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	3 258,31	3 267,99	3 262,74	3 269,94	3 260,96	3 387,10	3 371,31	113,00	**0,6%**	3,5%
Εργατικό δυναμικό Ποσοστό συμμετοχής (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	2 583,99 79,3	2 622,61 80,3	2 628,31 80,6	2 637,39 80,7	2 785,03 85,4	2 692,90 79,5	2 668,27 79,1	84,27	**0,5%**	3,3%
Σύνολο απασχολουμένων Ετήσια μεταβολή στην απασχόληση (%) Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	2 419,47 74,3	2 452,21 1,4 75,0	2 452,22 0,0 75,2	2 470,28 0,7 75,5	2 612,00 5,7 80,1	2 504,17 -4,1 73,9	2 466,48 -1,5 73,2	47,01	**0,3%**	1,9%
Μισθωτοί Μισθωτοί (% συνόλου των απασχολουμένων)	1 264,84 52,3	1 284,87 52,4	1 289,00 52,6	1 312,07 53,1	1 296,24 49,6	1 383,09 55,2	1 392,97 56,5	128,14	**1,6%**	10,1%
Αυτοαπασχολούμενοι Αυτοαπασχολούμενοι (% συνόλου των απασχολουμένων)	798,46 33,0	811,07 33,1	820,95 33,5	803,13 32,5	781,30 29,9	749,70 29,9	706,66 28,7	- 91,79	**-2,0%**	-11,5%
Απασχολούμενοι στην γεωργία Απασχολούμενοι στην γεωργία (%)	449,11 18,6	443,59 18,1	439,86 17,9	437,24 17,7	424,50 16,3	396,80 15,8	374,51 15,2	- 74,61	**-3,0%**	-16,6%
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία Απασχολούμενοι στην βιομηχανία (%)	397,76 16,4	398,55 16,3	397,36 16,2	395,43 16,0	380,45 14,6	406,70 16,2	394,88 16,0	- 2,88	**-0,1%**	-0,7%
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες (%)	1 249,60 51,6	1 289,02 52,6	1 302,02 53,1	1 325,38 53,7	1 325,22 50,7	1 363,50 54,4	1 366,20 55,4	116,60	**1,5%**	9,3%
Σύνολο ανέργων Ποσοστό ανεργίας (%)	164,52 6,4	170,41 6,5	176,09 6,7	167,11 6,3	173,02 6,2	188,80 7,0	201,79 7,6	37,27	**3,5%**	22,7%
Άνεργοι νέοι 14-24 ετών Ποσοστό ανεργίας νέων 14-24 ετών (%)	60,02 20,2	58,53 20,6	56,70 20,3	58,06 21,9	59,47 23,1	65,00 21,4	65,33 23,0	5,31	**1,4%**	8,9%
Άνεργοι Νέοι (Νεοεισερχόμενοι) Άνεργοι Νέοι (% του συνόλου)	66,98 40,7	65,56 38,5	63,78 36,2	70,54 42,2	71,68 41,4	75,10 39,8	80,02 39,7	13,04	**3,0%**	19,5%
Μακροχρόνιοι άνεργοι Μακροχρόνια ανεργία (% του συνόλου)	67,17 40,8	72,48 42,5	75,70 43,0	82,30 49,2	82,40 47,6	88,90 47,1	106,19 52,6	39,02	**7,9%**	58,1%

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ

Γυναίκες	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	Αριθμητική Μεταβολή 93-99	Μέση Ετήσια Μεταβολή	% Μεταβολή 93-99

Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	3 474,52	3 501,31	3 511,89	3 526,14	3 530,56	3 545,80	3 551,25	77,00	**0,4%**	2,2%
Εργατικό δυναμικό	1 534,39	1 570,78	1 620,21	1 680,91	1 509,38	1 752,80	1 794,90	260,51	**2,6%**	17,0%

Ποσοστό συμμετοχής (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	44,2	44,9	46,1	47,7	42,8	49,4	50,5			
Σύνολο απασχολουμένων	1 300,71	1 337,40	1 371,59	1 401,65	1 242,05	1 463,00	1 473,31	172,60	**2,1%**	13,3%
Ετήσια μεταβολή στην απασχόληση (%)		2,8	2,6	2,2	-11,4	17,8	0,7			
Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	37,4	38,2	39,1	39,8	35,2	41,3	41,5			
Μισθωτοί	715,89	732,83	771,08	788,94	815,23	861,86	903,08	187,19	**3,9%**	26,1%
Μισθωτοί (% συνόλου των απασχολουμένων)	55,0	54,8	56,2	56,3	65,6	58,9	61,3			
Αυτοαπασχολούμενοι	220,93	226,98	224,41	233,36	226,56	250,57	257,43	36,49	**2,6%**	16,5%
Αυτοαπασχολούμενοι (% συνόλου των απασχολουμένων)	17,0	17,0	16,4	16,6	18,2	17,1	17,5			
Απασχολούμενοι στην γεωργία	329,32	331,15	327,13	334,28	326,06	296,70	282,93	- 46,39	**-2,5%**	-14,1%
Απασχολούμενοι στην γεωργία (%)	25,3	24,8	23,9	23,8	26,3	20,3	19,2			
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	181,74	179,24	180,33	180,67	178,20	171,20	173,87	- 7,87	**-0,7%**	-4,3%
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία (%)	14,0	13,4	13,1	12,9	14,3	11,7	11,8			
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	776,84	815,70	852,75	874,56	898,17	985,40	1 002,85	226,01	**4,3%**	29,1%
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες (%)	59,7	61,0	62,2	62,4	72,3	67,4	68,1			
Σύνολο ανέργων	233,68	233,37	248,63	279,27	267,33	289,80	321,59	87,91	**5,5%**	37,6%
Ποσοστό ανεργίας (%)	15,2	14,9	15,3	16,6	17,7	16,5	17,9			
Άνεργοι νέοι 14-24 ετών	100,71	96,16	100,18	109,69	102,29	103,30	110,12	9,41	**1,5%**	9,3%
Ποσοστό ανεργίας νέων 14-24 ετών (%)	39,0	38,8	40,6	42,8	42,2	39,2	41,0			
Άνεργοι Νέοι (Νεοεισερχόμενοι)	129,89	125,91	130,55	158,37	146,66	156,60	163,34	33,45	**3,9%**	25,8%
Άνεργοι Νέοι (% του συνόλου)	55,6	54,0	52,5	56,7	54,9	54,0	50,8			
Μακροχρόνιοι άνεργοι	132,28	137,74	146,93	177,85	168,95	181,50	199,77	67,49	**7,1%**	51,0%
Μακροχρόνια ανεργία (% του συνόλου)	56,6	59,0	59,1	63,7	63,2	62,6	62,1			

Πηγή; ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 1993, 1999 (β΄τρίμηνο).

Δομή της απασχόλησης και αγορά εργασίας στην Ελλάδα

του Γιώργου Κρητικίδη

Οι πρόσφατες εξελίξεις στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας (15-64 ετών).

Ο πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας (15-64 ετών), αποτελεί ένα υποσύνολο του συνολικού πληθυσμού το οποίο περιλαμβάνει τα άτομα που βρίσκονται στην κατάλληλη ηλικία και είναι ικανά να προσφέρουν την εργασία τους, δηλαδή όλα τα άτομα που θα μπορούσαν να αποτελέσουν το παραγωγικό ιστό της χώρας.

Την περίοδο 1993-1999 ο εν λόγω πληθυσμός αυξήθηκε κατά 190.000 άτομα ή ποσοστό 2,8%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής είναι 0,5%. Οι άνδρες την εν λόγω περίοδο αυξάνονται κατά 113.000 άτομα ή ποσοστό 3,5%, ενώ η αύξηση των γυναικών είναι 77.000 άτομα ή ποσοστό 2,2%. Δηλαδή ο ρυθμός μεταβολής των ανδρών την περίοδο 93-99 είναι μεγαλύτερος από αυτόν των γυναικών.

Οι εξελίξεις στο Εργατικό δυναμικό

Το εργατικό δυναμικό στο χρονικό διάστημα 1993-1999 αυξάνει κατά 344.800 άτομα περίπου ή ποσοστό 8,4%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του ανέρχεται στο 1,35%. Στο χρονικό αυτό διάστημα οι τάσεις που παρατηρήθηκαν ήδη από τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας συνεχίζονται, η μείωση δηλαδή του εργατικού δυναμικού στις ακραίες και η αύξησή του στις ενδιάμεσες ηλικιακές κατηγορίες. Η μείωση στις ηλικιακές ομάδες μεταξύ 14 και 24 ετών οφείλονται κυρίως στην παραμονή των νέων στο εκπαιδευτικό σύστημα, ενώ η μείωση της ηλικιακής ομάδας άνω των 65 ετών συνδέεται κατά μεγάλο μέρος με τις διαδικασίες του κράτους πρόνοιας. Οι ηλικίες μεταξύ των 30 και 44 ετών όπου έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αρχικής ένταξης των ατόμων στην απασχόληση και στην αγορά εργασίας, εμφανίζουν πολύ υψηλό ρυθμό αύξησης του εργατικού δυναμικού.

Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι εξελίξεις στις κατά φύλο μεταβολές του εργατικού δυναμικού, καθώς το εργατικό δυναμικό των γυναικών μεταβάλλεται κατά 17,0% έναντι 3,3% του αντίστοιχου των ανδρών. Ο ρυθμός αύξησης δηλαδή του εργατικού δυναμικού των γυναικών

είναι πενταπλάσιος από αυτόν των ανδρών. Η αύξηση του εργατικού δυναμικού των γυναικών (πάνω από 260.000 άτομα), την εξεταζόμενη χρονική περίοδο αναλογεί στο 75,0% της συνολικής μεταβολής του εργατικού δυναμικού. Οι μεταβολές αυτές διαμορφώνουν μια νέα αναλογία ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες με τους πρώτους να αποτελούν το 59,8% του συνολικού εργατικού δυναμικού της χώρας και τις γυναίκες το 40,2%.

Παράλληλα οι γυναίκες εμφανίζουν και σημαντικά υψηλότερους ρυθμούς αύξησης του εργατικού δυναμικού στις ενδιάμεσες και πιο παραγωγικές ηλικίες, έναντι των ανδρών. Οι σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις οδηγούν ένα ολοένα και διευρυνόμενο τμήμα των γυναικών να αναζητά (και ως ένα βαθμό να επιτυγχάνει) την ένταξή του στην απασχόληση και στην αγορά εργασίας.

Οι διαφοροποιήσεις στους ρυθμούς μεταβολής του εργατικού δυναμικού ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες, μπορούν να χαρακτηρισθούν ως αναμενόμενες μέχρι ενός σημείου, λόγω της εν γένει χαμηλότερης συμμετοχής των γυναικών στις μέχρι σήμερα επίσημα καταγεγραμμένες οικονομικές δραστηριότητες της χώρας.

Ο δείκτης συμμετοχής του εργατικού δυναμικού κατά το 1999, στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας μόλις ξεπέρασε το 50%, αυξανόμενος περίπου κατά 2,6 μονάδες έναντι του 1993. Στους άνδρες ο αντίστοιχος δείκτης είναι κατά πολύ υψηλότερος (62,3%), πλην όμως παρουσιάζει μείωση κατά 1,3 μονάδες. Στις γυναίκες ο δείκτης συμμετοχής παρουσίασε αύξηση κατά 4,0 μονάδες φθάνοντας το 38,7% το 1999, παραμένοντας πολύ χαμηλός σε σχέση με τον αντίστοιχο των ανδρών.

Εάν ο δείκτης συμμετοχής υπολογιστεί στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας 15-64 ετών, τότε ο εν λόγω δείκτης αυξάνεται κατά 3,3 μονάδες φθάνοντας στο 64,5%, στους άνδρες παραμένει περίπου σταθερός 79,1%, ενώ στις γυναίκες φθάνει το 60,5%, παρουσιάζοντας αύξηση 6,4 μονάδων έναντι του 1993.

Οι εξελίξεις στην Απασχόληση

Οι απασχολούμενοι την χρονική περίοδο 1993 –1999 αυξήθηκαν κατά 219.600 άτομα ή ποσοστό 5,9%. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους πλησιάζει την μονάδα (0,96%), ενώ είναι μικρότερος από τον αντίστοιχο μέσο του εργατικού δυναμικού.Οι μεταβολές της απασχόλησης ακολουθούν τις μεταβολές του εργατικού δυναμικού, δηλαδή μειώνονται στις ακραίες και αυξάνεται στις ενδιάμεσες ηλικιακές κατηγορίες, ενώ η αύξηση στις γυναίκες είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από την αυτήν των ανδρών.

Η απασχόληση των γυναικών μεταβάλλεται σε ποσοστό 13,3% έναντι 1,9% του αντίστοιχου των ανδρών, δηλαδή ο ρυθμός αύξησης των γυναικών είναι επταπλάσιος των ανδρών. Οι μεταβολές αυτές διαμορφώνουν μια νέα αναλογία ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες με τους

πρώτους να αποτελούν το 62,6% των συνολικά απασχολουμένων της χώρας και τις γυναίκες το 37,4%.Η αύξηση της απασχόλησης των γυναικών (172.600 άτομα), την εξεταζόμενη χρονική περίοδο αναλογεί στο 80% της συνολικής μεταβολής της απασχόλησης.

Οι μεταβολές στις κατηγορίες του πληθυσμού που έχουμε αναλύσει, τροφοδοτούν σε μεγάλο βαθμό τις εξελίξεις στην απασχόληση. Το 81% περίπου της μεταβολής του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας εντάσσεται στο εργατικό δυναμικό της χώρας, ενώ τα 2/3 από αυτά εντάσσονται ως απασχολούμενοι. Το 75% της αύξησης του εργατικού δυναμικού προέρχεται από την είσοδο των γυναικών στην αγορά εργασίας, ενώ το μερίδιο των γυναικών στην αύξηση της απασχόλησης πλησιάζει το 80%.

Πλήρης και Μερική Απασχόληση

Το ποσοστό της μερικής απασχόλησης την περίοδο 1993-99 αυξήθηκε κατά 1,7 μονάδες, φθάνοντας το 6,1% το 1999. Από τους απασχολούμενους με καθεστώς μερικής απασχόλησης (162.300 άτομα), το 44% "δεν μπορούσε να βρει εργασία με πλήρες ωράριο", ενώ το 29% επιθυμούσε αυτού του είδους την εργασία.

Κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο οι μερικώς απασχολούμενοι αυξήθηκαν κατά 76.150 άτομα ή ποσοστό 46,9%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής αυτών είναι 6,6%. Οι απασχολούμενοι με πλήρης απασχόληση την εν λόγω περίοδο αυξήθηκαν κατά 143.460 άτομα ή ποσοστό 4,0%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους είναι 0,7%. Αποτέλεσμα αυτών των μεταβολών είναι αντιστοιχεί μία θέση μερικής απασχόλησης, σε κάθε τρεις θέσεις με τις οποίες αυξάνεται η συνολική απασχόληση. Η επιθυμία ανεύρεσης σταθερής απασχόλησης σε μεγάλο βαθμό αποτυπώνεται στις πρόσφατες εξελίξεις της απασχόλησης, καθώς η αύξηση όσων "δεν μπορούσαν να βρουν εργασία με πλήρη απασχόληση" ανέρχεται σε 70,1%, ενώ όσων επιθυμούσαν εργασία με μερική απασχόληση στο 38,5%. Το μερίδιο στην αύξηση της μερικής απασχόλησης της πρώτης κατηγορίας υπερβαίνει το 56%, ενώ αντίστοιχο μερίδιο όσων επιθυμούσαν εργασία με μερική απασχόληση είναι 25%.

Στους άνδρες το ποσοστό μερικής απασχόλησης είναι κατά πολύ μικρότερο από το αντίστοιχο των γυναικών (3,6% έναντι 10,2%), ενώ η συμμετοχή των γυναικών στο σύνολο των απασχολουμένων που απασχολούνται με μερική απασχόληση ανέρχεται στο 62,8%. Περίπου το ήμισυ των μερικώς απασχολούμενων ανδρών δεν μπορούσαν να βρουν εργασία

με πλήρη απασχόληση ενώ αντίστοιχα, το 1/3 των γυναικών επιθυμούσαν εργασία με καθεστώς μερικής απασχόλησης.

Οι θέσεις εργασίας με τις οποίες αυξήθηκε η απασχόληση των ανδρών είναι 20.700 θέσεις πλήρους απασχόλησης έναντι 26.300 μερικής, ενώ στις γυναίκες τα μεγέθη είναι 122.760 θέσεις πλήρους και 49.850 θέσεις μερικής απασχόλησης. Κατά συνέπεια η αύξηση στην απασχόληση των γυναικών οφείλεται πάνω από το 70% σε θέσεις πλήρους απασχόλησης, ενώ στους άνδρες η αύξηση οφείλεται σε θέσεις μερικής απασχόλησης.

Η εντονότερη είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται και από την τάση της κατάληψης θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τον διπλασιασμό των γυναικών σε θέσεις εργασίας με μερική απασχόληση, παρόλο που θα επιθυμούσαν θέσεις πλήρους απασχόλησης.

Το ποσοστό της μερικής απασχόλησης κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, είναι υψηλότερο του μέσου στον πρωτογενή τομέα (11,4%), πλησιάζει το μέσο στον τριτογενή (5,7%), ενώ είναι αρκετά χαμηλότερο στον δευτερογενή τομέα (3,1%).

Η απασχόληση κατά θέση στην επιχείρηση

Η μισθωτή εργασία κατέχει το υψηλότερο μερίδιο στην απασχόληση με 58,3%, ενώ η κατηγορία των αυτοαπασχολούμενων καταλαμβάνει την δεύτερη θέση με ποσοστό 24,5%, τα συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη συμμετέχουν με 10%, ενώ οι εργοδότες αποτελούν το 7,6% των απασχολούμενων. Τα αντίστοιχα ποσοστά το 1993 ήταν 53,2%, 27,45%, 12,1% και 7,2%.

Οι γυναίκες αναλογούν στο 70,0% των συμβοηθούντων μελών, στο 39,3% των μισθωτών, στο 26,7% των αυτοαπασχολούμενων και στο 15,8% των εργοδοτών.

Οι κατηγορίες οι οποίες αυξάνονται και κατά συνέπεια αυξάνεται η συνολική απασχόληση, την περίοδο 1993-1999, είναι των μισθωτών και των εργοδοτών, ενώ μείωση επέρχεται στις άλλες δύο κατηγορίες. Το κύριο βάρος στην αύξηση της απασχόλησης έχει η κατηγορία των

μισθωτών, όπου ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους ανέρχεται στο 2,5%.

Η απασχόληση με προσωρινή ή σύμβαση ορισμένου χρόνου

Το ποσοστό της προσωρινής απασχόλησης ανήλθε στο 12,9% το 1999, έναντι 10,4% του 1993. Ο αριθμός των προσωρινά απασχολουμένων ανήλθε στα 295.350 άτομα, από τα οποία τα 161.350 είναι άνδρες και τα 134.000 γυναίκες. Στους άνδρες το ποσοστό διαχρονικά είναι μικρότερο έναντι των γυναικών, αλλά το μερίδιο που τους αναλογεί πλησιάζει 55,0%.

Η προσωρινή απασχόληση την εν λόγω περίοδο, αυξήθηκε κατά 88.400 άτομα ή ποσοστό 42,6%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής της είναι 6,1%. Η εν λόγω αύξηση αντιστοιχεί στο 28,0% της αύξησης των μισθωτών. Το ποσοστό αύξησης των ανδρών ανέρχεται στο 26,8% έναντι 68,2% των γυναικών, ενώ οι μέσοι ετήσιοι ρυθμοί αύξησης είναι 4,0% και 9,1% αντίστοιχα. Οι γυναίκες αυξάνονται την εξεταζόμενη χρονική περίοδο 2,5 φορές γρηγορότερα από ότι οι άνδρες, ενώ το μερίδιο των γυναικών στην εν λόγω αύξηση ξεπερνά το 60,0%.

Η Απασχόληση κατά τομέα παραγωγής

Ο τομέας των υπηρεσιών κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά εργασίας απασχολώντας το 60,1% των απασχολούμενων, έναντι 54,5% το 1993. Η ραγδαία αύξηση του τομέα των υπηρεσιών, την εν λόγω περίοδο, συνοδεύεται από την φθίνουσα πορεία των δύο άλλων τομέων παραγωγής (πρωτογενή και δευτερογενή). Ο δευτερογενής τομέας συμμετέχει με ποσοστό 22,9% έναντι 24,2% το 1993, ενώ η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα μειώνεται στο 17,0% έναντι 21,3% του έτους αναφοράς. Την εξεταζόμενη περίοδο, ο τριτογενής τομέας αυξάνεται κατά 342.600 άτομα ή ποσοστό που πλησιάζει το 17,0%, ο δευτερογενής τομέας αυξάνεται μόλις κατά 0,2%, ενώ ο πρωτογενής τομέας μειώνεται κατά 124.700, ή ποσοστό που πλησιάζει το 16,0%.

Ο τριτογενής τομέας αυξάνεται και στα δύο φύλα, κυρίως στις γυναίκες, ο πρωτογενής μειώνεται στα δύο φύλα κυρίως στους άνδρες, ενώ στον δευτερογενή τομέα αυξάνεται η απασχόληση των ανδρών ενώ αντίθετα μειώνεται των γυναικών.

Η Απασχόληση κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Το ήμισυ περίπου (48,0%) της απασχόλησης βρίσκεται συγκεντρωμένο στους κλάδους της γεωργίας – κτηνοτροφίας κλπ (16,7%), στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο (17,1%) και στην βιομηχανία (14,4%). Πάνω από το 1/3 μοιράζονται πέντε κλάδοι, περίπου από 7,0%, τέσσερις από τους οποίους ανήκουν στον τριτογενή τομέα. Οι κλάδοι αυτοί είναι των κατασκευών (δευτερογενής τομέας), τα ξενοδοχεία εστιατόρια, οι μεταφορές αποθηκεύσεις κλπ, της Δημόσιας διοίκησης - άμυνας και της εκπαίδευσης. Από 5,0% μοιράζονται οι κλάδοι της διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας και της υγείας πρόνοιας, ενώ τρεις ακόμη κλάδοι μοιράζονται το υπόλοιπο 7,0% της απασχόλησης.

Οι γυναίκες απασχολούνται κατά 95% στο κλάδο των ιδιωτικών νοικοκυριών, ενώ κατά 60,0% στην εκπαίδευση και την υγεία. Στους άνδρες υψηλή είναι η συμμετοχή τους, πάνω από 90,0%, στις κατασκευές, τα ορυχεία, την αλιεία, ενώ στο κλάδο των μεταφορών το μερίδιό τους είναι 85,0% περίπου.

Η κατάταξη των κλάδων ανάλογα με το μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής που εμφανίζουν προκειμένου να εντοπισθούν εκείνοι οι οποίοι παρουσιάζουν ρυθμούς ανάπτυξης που αποκλίνουν σημαντικά από το μέσο όρο δίνεται από τον πίνακα 1.

Όπως διαπιστώνουμε από αυτόν, οκτώ κλάδοι εμφανίζουν μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής υψηλότερο του μέσου όρου, τρεις κλάδοι θετικό αλλά μικρότερο του μέσου και αρνητικό έξι κλάδοι.

Πίνακας 1

Ταξινόμηση των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας αναλόγως του ΜΕΡΜ

	ΜΕΡΜ
Ιδιωτικά νοικοκυριά	13,71

Διαχείριση ακίνητης περιουσίας κλπ.	6,09
Ξενοδοχεία και Εστιατόρια	3,69
Εκπαίδευση	3,32
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	3,14
Υγεία και κοινωνική μέριμνα	3,12
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	2,41
Χονδρικό - Λιανικό Εμπόριο κλπ.	2,29
ΣΥΝΟΛΟ	**0,96**
Κατασκευές	0,74
Δημόσια Διοίκηση κλπ.	0,64
Ηλεκτρικό ρεύμα, αέριο & νερό	0,53
Μεταφορές - Επικοινωνίες	-0,05
Μεταποιητικές Βιομηχανίες	-0,31
Ορυχεία, Λατομεία	-0,61
Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα, Δάση	-2,78
Αλιεία	-4,49
Ετερόδικοι οργανισμοί και όργανα	-5,14
Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 1993 και 1999 β΄τριμήνου	

Η μείωση στη γεωργία και τη βιομηχανία οφείλεται στη μείωση των θέσεων πλήρους απασχόλησης, ενώ αυξάνονται οι θέσεις μερικής απασχόλησης. Οι υπόλοιποι κλάδους οι οποίοι παρουσίασαν θετικές μεταβολές, οι θέσεις πλήρους απασχόλησης αυξάνονται σε μεγαλύτερο ποσοστό έναντι των θέσεων μερικής απασχόλησης. Στους κλάδους της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας και της υγείας πάνω από 92,0% της μεταβολής αντιστοιχούν σε θέσεις είναι πλήρους απασχόλησης. Στο κλάδο του εμπορίου και των ξενοδοχείων εστιατορίων η σχέση πλήρους - μερικής απασχόλησης είναι 85% - 15%, στον κλάδο της εκπαίδευσης η αναλογία υποχωρεί στο 70% - 30%, ενώ στη παροχή υπηρεσιών τα 2/3 της μεταβολής αφορούν θέσεις πλήρους απασχόλησης.

Στους κλάδους που διαπιστώσαμε μεγάλες αυξήσεις των απασχολούμενων, οι μεταβολές των γυναικών είναι εντονότερες από αυτές των ανδρών. Στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και στη δημόσια διοίκηση και άμυνα οι γυναίκες καταλαμβάνουν πάνω από το 95,0% των νέων θέσεων εργασίας, ενώ καταλαμβάνουν τα 2/3 περίπου των θέσεων εργασίας, στους κλάδους του εμπορίου της εκπαίδευσης και της υγείας.

Η Απασχόληση κατά ατομικά επαγγέλματα

Ο όγκος της απασχόλησης το 1999, κατά το 1/3 περίπου συγκεντρώνεται στις κατηγορίες

των ειδικευμένων γεωργών κτηνοτρόφων κλπ, καθώς και των ειδικευμένων τεχνιτών και συναφών επαγγελμάτων, ενώ οι απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές, συγκεντρώνουν το 13,0% της συνολικής απασχόλησης. Τα επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα απασχολούν το 12,3%, ως υπάλληλοι γραφείου απασχολείται το 10,6%, ενώ ένα 10,0% είναι διευθυντές και ανώτερα στελέχη. Ως χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων απασχολείται το 7,5%, ενώ το 6,6% είναι τεχνολόγοι, τεχνικοί. Οι ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες συμμετέχουν κατά 5,8%, ενώ με 1,0% συμμετέχει η κατηγορία των προσώπων που δεν δύνανται να καταταγούν σε κάποιο επάγγελμα.

Η απασχόληση την εξεταζόμενη περίοδο, αυξάνεται με έντονους ρυθμούς στην κατηγορία των Τεχνολόγων, Τεχνικών και συναφή επαγγέλματα με ποσοστό που πλησιάζει το 42%. Έντονες είναι και οι αυξήσεις στους απασχολούμενους στη παροχή υπηρεσιών και πωλητές, οι οποίοι αυξήθηκαν κατά 25%, ενώ η αύξηση ξεπερνά το 20% στα επιστημονικά καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα. Αυξήσεις διαπιστώνονται στις κατηγορίες των χειριστών σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων κλπ 12,2%, των υπαλλήλων γραφείου κατά 7,8% και των διευθυντών και ανώτερων στελεχών κατά 7,4%. Τα επαγγέλματα όπου μειώνεται η απασχόληση είναι των ειδικευμένων γεωργών, κτηνοτρόφων κλπ με 15,0%, των ειδικευμένων τεχνιτών και συναφή τεχνικά επαγγέλματα με 3,7% και τέλος οι μη δυνάμενοι να καταταγούν με 7,6%.

Στην κατά φύλο κατανομή των επαγγελμάτων οι γυναίκες απασχολούμενες ως υπάλληλοι γραφείου συμμετέχουν κατά 58% στην εν λόγω κατηγορία, ενώ στην παροχή υπηρεσιών πωλητές και στους ανειδίκευτους εργάτες κλπ κατά 52% και 54% αντίστοιχα. Ανδρική είναι κυρίως η απασχόληση στους χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων (91%), στους ειδικευμένους τεχνίτες και τεχνικά επαγγέλματα (85%), ενώ στο 75% φθάνει η συμμετοχή τους στους διευθυντές και τα ανώτερα στελέχη.

Οι γυναίκες αυξάνονται με εντονότερους ρυθμούς σε όλα τα επαγγέλματα από τους άνδρες. Η αύξηση των γυναικών στους τεχνολόγους τεχνικούς φθάνει το 66,0%, ενώ στη παροχή υπηρεσιών & πωλητές το 33,0%.

Οι πρόσφατες εξελίξεις της ανεργίας

Οι άνεργοι σήμερα ξεπερνούν τις 523.000 άτομα από τα οποία το 61,4% είναι γυναίκες, έναντι 58,7 το 1993. Το ποσοστό ανεργίας για το σύνολο των ανέργων φθάνει το 11,7%, στους άνδρες είναι 7,6% ενώ στις γυναίκες ανέρχεται στο 17,9%.

Οι άνεργοι την εξεταζόμενη χρονική περίοδο αυξήθηκαν πάνω από 125.000 άτομα ή ποσοστό 31,4%, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους είναι 4,7%. Η εν λόγω αύξηση, αντιστοιχεί πάνω από το 1/3 της μεταβολής του εργατικού δυναμικού.

Την ίδια περίοδο, ο ρυθμός μεταβολής των ανέργων γυναικών μεταβάλλεται κατά 37,6% έναντι 22,7% του αντίστοιχου των ανδρών. Οι μεταβολές αυτές διαμορφώνουν μια νέα αναλογία ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες με τους πρώτους να αποτελούν το 38,6% των συνολικά ανέργων της χώρας και τις γυναίκες το 61,4%. Η αύξηση των ανέργων γυναικών την εξεταζόμενη χρονική περίοδο αναλογεί στο 70% της συνολικής μεταβολής των ανέργων.

Στους άνδρες οι άνεργοι αυξάνονται σε όλες τις ηλικίες από 15 ετών και άνω, ενώ στις γυναίκες οι αυξήσεις αφορούν τις κυρίως παραγωγικές ηλικίες από 20 μέχρι 64 ετών. Η ένταση των ρυθμών μεταβολής, (στο σύνολο και κατά ηλικίες), των ανέργων γυναικών είναι μικρότερη, από τις αντίστοιχες του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης. Η αύξηση του αριθμού των ανέργων στους άνδρες αναλογεί στο 44,0% της αντίστοιχης μεταβολής του εργατικού δυναμικού, ενώ στις γυναίκες η αντίστοιχη αναλογία είναι 33,4%.

Το ποσοστό ανεργίας αν υπολογιστεί στους νέους μέχρι 24 ετών και άνω των 25 ετών δίνει μια εντελώς διαφορετική εικόνα του μεγέθους της ανεργίας. Το ποσοστό των νέων μέχρι 24 ετών ανέρχεται στο 31,7% το 1999 έναντι 28,9% το 1993, ενώ των άνω των 25 ετών μειώνεται στο 8,9% για το 1999 και στο 6,6% το 1993.

Στους άνδρες τα αντίστοιχα ποσοστά για τους νέους είναι 23,0% και για τους άνω των 25 ετών 5,7% κατά το 1999, έναντι 20,2% και 4,6% το 1993. Στις γυναίκες το ποσοστό ανεργίας στις νέες φθάνει το 41,0% και για τις άνω των 25 ετών το 13,9% το1999, έναντι 39,0% και 10,4% αντίστοιχα το 1993.

Οι νέοι μέχρι 24 ετών αποτελούν το 33,5% των ανέργων έναντι 40,6% το 1993, ενώ οι αντίστοιχες αναλογίες των ανέργων άνω των 25 ετών είναι 66,5% έναντι 59,4%.

Μικρότερη σε ένταση είναι οι μεταβολές την εξεταζόμενη χρονική περίοδο για τους νέους μέχρι 25 ετών, οι οποίοι αυξάνονται κατά 13.600 άτομα ή ποσοστό 8,4%, ενώ είναι

εντονότερες για τους άνω των 25 ετών, (115.570 άτομα και ποσοστό 47,2%).

Η αναλογία των ανέργων νέων γυναικών στο αντίστοιχο σύνολο των ανέργων παραμένει σταθερή κατά τα εξεταζόμενα έτη 63,0%, ενώ των γυναικών άνω των 25 ετών μεταβάλετε από 56,0% το 1993 στο 61,0% σήμερα.

Ο κύριος όγκος των ανέργων εντοπίζεται στην κατηγορία όσων έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης, ενώ σε δεύτερη θέση σειράς σημαντικότητας όσοι έχουν απολυτήριο δημοτικού. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν 200.775 άνεργοι των οποίων η συμμετοχή ανέρχεται στο 38,4% των ανέργων, ενώ η δεύτερη κατηγορία οι άνεργοι ανέρχονται στις 111.614 και η αναλογία τους φθάνει το 21,3%. Στις δύο αυτές κατηγορίες αντιστοιχεί το 60% των ανέργων. Σημαντικό όμως μερίδιο στους ανέργους έχουν πλέον οι πτυχιούχοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των οποίο το μερίδιο φθάνει στο 26,0% των ανέργων, από 20,0% που αναλογούσαν το 1993.

Υψηλότερα ποσοστά ανεργίας από το μέσο, έχουν οι κατηγορίες των πτυχιούχων ανώτερης τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς και όσοι έχουν τελειώσει την βασική εκπαίδευση και το λύκειο. Υψηλότερα από το μέσο είναι και τα ποσοστά όσων δεν έχουν πάει σχολείο, οι οποίοι αναλογούν στο 1,0% των ανέργων.

Στους νέους μέχρι 24 ετών ο κύριος όγκος των ανέργων έχει απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης 52,0%, ενώ στους άνω των 25 ετών, απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης έχει το 31,0%, ενώ ένα 27,0% των ανέργων άνω των 25 ετών, έχει απολυτήριο δημοτικού.

Κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο οι άνεργοι αυξήθηκαν σε όλες τις βαθμίδες, με εξαίρεση όσων έχουν τελειώσει μερικές τάξεις του δημοτικού. Οι μεταβολές στον αριθμό των ανέργων προέρχονται κυρίως από τις κατηγόριες των πτυχιούχων ανώτερων σχολών και από τους αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης, ενώ τον εντονότερο ρυθμό μεταβολής έχει η κατηγορία των πτυχιούχων ανωτέρων σχολών οι οποίοι υπερδιπλασιάζονται, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους ανέρχεται στο 14,4%.

Οι ηλικίες όπου εστιάζεται κυρίως η αύξηση της ανεργίας είναι μεταξύ 20 και 29 ετών. Ειδικότερα στην ηλικιακή ομάδα 20-24 ετών σε κάθε 100 άτομα που αυξάνεται το εργατικό δυναμικό, τα 78 εντάσσονται ως άνεργοι, από τους οποίους τα 58 άτομα είναι νεοεισερχόμενοι άνεργοι. Στην ηλικιακή ομάδα των 25-29 ετών σε κάθε 100 άτομα που

αυξάνεται το εργατικό δυναμικό, περίπου τα 55 εντάσσονται ως άνεργοι, από τους οποίους το ήμισυ αυτών ως νεοεισερχόμενοι άνεργοι.

Η βαθμίδα των πτυχιούχων ανωτέρων σχολών συντελεί σε πολύ μεγάλο βαθμό στην αύξηση των ανέργων ηλικίας από 20 μέχρι 29 ετών, ενώ στις ηλικίες 25-29 ετών συντελεί και η βαθμίδα των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ

Σύνολο	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	Αριθμητική Μεταβολή 93-99	Μέση Ετήσια Μεταβολή	% Μετα-βολή 93-99
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	6 732,56	6 769,30	6 774,63	6 796,08	6 791,52	6 933,00	6 922,56	190,00	**0,5%**	2,8%
Εργατικό δυναμικό	4 118,38	4 193,39	4 248,53	4 318,30	4 294,41	4 445,67	4 463,17	344,79	**1,3%**	8,4%
Ποσοστό συμμετοχής (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	61,2	61,9	62,7	63,5	63,2	64,1	64,5			
Σύνολο απασχολουμένων	3 720,18	3 789,61	3 823,81	3 871,92	3 854,06	3 967,17	3 939,79	219,61	**1,0%**	5,9%
Ετήσια μεταβολή στην απασχόληση (%)		1,9	0,9	1,3	-0,5	2,9	-0,7			
Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	55,3	56,0	56,4	57,0	56,7	57,2	56,9			

Μισθωτοί	1 980,73	2 017,70	2 060,08	2 101,01	2 111,47	2 244,96	2 296,06	315,33	**2,5%**	15,9%
Μισθωτοί (% συνόλου των απασχολουμένων)	53,2	53,2	53,9	54,3	54,8	56,6	58,3			
Αυτοαπασχολούμενοι	1 019,39	1 038,04	1 045,35	1 036,49	1 007,87	1 000,26	964,09	- 55,30	**- 0,9%**	-5,4%
Αυτοαπασχολούμενοι (% συνόλου των απασχολουμένων)	27,4	27,4	27,3	26,8	26,2	25,2	24,5			
Απασχολούμενοι στην γεωργία	778,43	774,74	767,00	771,52	750,57	693,50	657,43	- 120,99	**- 2,8%**	-15,5%
Απασχολούμενοι στην γεωργία (%)	20,9	20,4	20,1	19,9	19,5	17,5	16,7			
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	579,50	577,79	577,69	576,11	558,66	577,90	568,75	- 10,75	**- 0,3%**	-1,9%
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία (%)	15,6	15,2	15,1	14,9	14,5	14,6	14,4			
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	2 026,44	2 104,71	2 154,77	2 199,94	2 223,39	2 348,90	2 369,05	342,61	**2,6%**	16,9%
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες (%)	54,5	55,5	56,4	56,8	57,7	59,2	60,1			
Σύνολο ανέργων	398,20	403,78	424,72	446,38	440,35	478,50	523,37	125,17	**4,7%**	31,4%
Ποσοστό ανεργίας (%)	9,7	9,6	10,0	10,3	10,3	10,8	11,7			
Άνεργοι νέοι 14-24 ετών	160,73	154,69	156,89	167,75	161,76	168,30	175,45	14,73	**1,5%**	9,2%
Ποσοστό ανεργίας νέων 14-24 ετών (%)	28,9	29,1	29,8	32,2	32,3	29,7	31,7			
Άνεργοι Νέοι (Νεοεισερχόμενοι)	196,87	191,47	194,33	228,91	218,34	231,70	243,36	46,49	**3,6%**	23,6%
Άνεργοι Νέοι (% του συνόλου)	49,4	47,4	45,8	51,3	49,6	48,4	46,5			
Μακροχρόνιοι άνεργοι	199,45	210,22	222,63	260,15	251,34	270,40	305,96	106,51	**7,4%**	53,4%
Μακροχρόνια ανεργία (% του συνόλου)	50,1	52,1	52,4	58,3	57,1	56,5	58,5			

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ

Άνδρες	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	Αριθμητική Μεταβολή 93-99	Μέση Ετήσια Μεταβολή	% Μεταβολή 93-99

Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	3 258,31	3 267,99	3 262,74	3 269,94	3 260,96	3 387,10	3 371,31	113,00	**0,6%**	3,5%
Εργατικό δυναμικό Ποσοστό συμμετοχής (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	2 583,99 79,3	2 622,61 80,3	2 628,31 80,6	2 637,39 80,7	2 785,03 85,4	2 692,90 79,5	2 668,27 79,1	84,27	**0,5%**	3,3%
Σύνολο απασχολουμένων Ετήσια μεταβολή στην απασχόληση (%) Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	2 419,47 74,3	2 452,21 1,4 75,0	2 452,22 0,0 75,2	2 470,28 0,7 75,5	2 612,00 5,7 80,1	2 504,17 -4,1 73,9	2 466,48 -1,5 73,2	47,01	**0,3%**	1,9%
Μισθωτοί Μισθωτοί (% συνόλου των απασχολουμένων)	1 264,84 52,3	1 284,87 52,4	1 289,00 52,6	1 312,07 53,1	1 296,24 49,6	1 383,09 55,2	1 392,97 56,5	128,14	**1,6%**	10,1%
Αυτοαπασχολούμενοι Αυτοαπασχολούμενοι (% συνόλου των απασχολουμένων)	798,46 33,0	811,07 33,1	820,95 33,5	803,13 32,5	781,30 29,9	749,70 29,9	706,66 28,7	- 91,79	**-2,0%**	-11,5%
Απασχολούμενοι στην γεωργία Απασχολούμενοι στην γεωργία (%)	449,11 18,6	443,59 18,1	439,86 17,9	437,24 17,7	424,50 16,3	396,80 15,8	374,51 15,2	- 74,61	**-3,0%**	-16,6%
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία Απασχολούμενοι στην βιομηχανία (%)	397,76 16,4	398,55 16,3	397,36 16,2	395,43 16,0	380,45 14,6	406,70 16,2	394,88 16,0	- 2,88	**-0,1%**	-0,7%
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες (%)	1 249,60 51,6	1 289,02 52,6	1 302,02 53,1	1 325,38 53,7	1 325,22 50,7	1 363,50 54,4	1 366,20 55,4	116,60	**1,5%**	9,3%
Σύνολο ανέργων Ποσοστό ανεργίας (%)	164,52 6,4	170,41 6,5	176,09 6,7	167,11 6,3	173,02 6,2	188,80 7,0	201,79 7,6	37,27	**3,5%**	22,7%
Άνεργοι νέοι 14-24 ετών Ποσοστό ανεργίας νέων 14-24 ετών (%)	60,02 20,2	58,53 20,6	56,70 20,3	58,06 21,9	59,47 23,1	65,00 21,4	65,33 23,0	5,31	**1,4%**	8,9%
Άνεργοι Νέοι (Νεοεισερχόμενοι) Άνεργοι Νέοι (% του συνόλου)	66,98 40,7	65,56 38,5	63,78 36,2	70,54 42,2	71,68 41,4	75,10 39,8	80,02 39,7	13,04	**3,0%**	19,5%
Μακροχρόνιοι άνεργοι Μακροχρόνια ανεργία (% του συνόλου)	67,17 40,8	72,48 42,5	75,70 43,0	82,30 49,2	82,40 47,6	88,90 47,1	106,19 52,6	39,02	**7,9%**	58,1%

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ

Γυναίκες	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	Αριθμητική Μεταβολή 93-99	Μέση Ετήσια Μεταβολή	% Μεταβολή 93-99

Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	3 474,52	3 501,31	3 511,89	3 526,14	3 530,56	3 545,80	3 551,25	77,00	**0,4%**	2,2%
Εργατικό δυναμικό	1 534,39	1 570,78	1 620,21	1 680,91	1 509,38	1 752,80	1 794,90	260,51	**2,6%**	17,0%

Ποσοστό συμμετοχής (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	44,2	44,9	46,1	47,7	42,8	49,4	50,5			
Σύνολο απασχολουμένων	1 300,71	1 337,40	1 371,59	1 401,65	1 242,05	1 463,00	1 473,31	172,60	**2,1%**	13,3%
Ετήσια μεταβολή στην απασχόληση (%)		2,8	2,6	2,2	-11,4	17,8	0,7			
Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας)	37,4	38,2	39,1	39,8	35,2	41,3	41,5			
Μισθωτοί	715,89	732,83	771,08	788,94	815,23	861,86	903,08	187,19	**3,9%**	26,1%
Μισθωτοί (% συνόλου των απασχολουμένων)	55,0	54,8	56,2	56,3	65,6	58,9	61,3			
Αυτοαπασχολούμενοι	220,93	226,98	224,41	233,36	226,56	250,57	257,43	36,49	**2,6%**	16,5%
Αυτοαπασχολούμενοι (% συνόλου των απασχολουμένων)	17,0	17,0	16,4	16,6	18,2	17,1	17,5			
Απασχολούμενοι στην γεωργία	329,32	331,15	327,13	334,28	326,06	296,70	282,93	- 46,39	**-2,5%**	-14,1%
Απασχολούμενοι στην γεωργία (%)	25,3	24,8	23,9	23,8	26,3	20,3	19,2			
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	181,74	179,24	180,33	180,67	178,20	171,20	173,87	- 7,87	**-0,7%**	-4,3%
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία (%)	14,0	13,4	13,1	12,9	14,3	11,7	11,8			
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	776,84	815,70	852,75	874,56	898,17	985,40	1 002,85	226,01	**4,3%**	29,1%
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες (%)	59,7	61,0	62,2	62,4	72,3	67,4	68,1			
Σύνολο ανέργων	233,68	233,37	248,63	279,27	267,33	289,80	321,59	87,91	**5,5%**	37,6%
Ποσοστό ανεργίας (%)	15,2	14,9	15,3	16,6	17,7	16,5	17,9			
Άνεργοι νέοι 14-24 ετών	100,71	96,16	100,18	109,69	102,29	103,30	110,12	9,41	**1,5%**	9,3%
Ποσοστό ανεργίας νέων 14-24 ετών (%)	39,0	38,8	40,6	42,8	42,2	39,2	41,0			
Άνεργοι Νέοι (Νεοεισερχόμενοι)	129,89	125,91	130,55	158,37	146,66	156,60	163,34	33,45	**3,9%**	25,8%
Άνεργοι Νέοι (% του συνόλου)	55,6	54,0	52,5	56,7	54,9	54,0	50,8			
Μακροχρόνιοι άνεργοι	132,28	137,74	146,93	177,85	168,95	181,50	199,77	67,49	**7,1%**	51,0%
Μακροχρόνια ανεργία (% του συνόλου)	56,6	59,0	59,1	63,7	63,2	62,6	62,1			

Πηγή; ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 1993, 1999 (β΄τρίμηνο).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

- **11 Νοέμβρη 2000.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε με εισηγητή τον Γ. Ρωμανιά, σε ημερίδα που διοργάνωσε η πρωτοβάθμια εκπαίδευση περιοχής Πατησίων για «τις εξελίξεις και προοπτικές της κοινωνικής ασφάλισης σε Ελλάδα και Ευρώπη».

- **20-21 Νοέμβρη 2000** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε με εισηγητή τον Γ. Ρωμανιά , σε διημερίδα της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ΣΕΣ), στο Παρίσι, με θέμα: «τη λειτουργία των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων Εργαζομένων (EWS) και τη διερεύνηση των κατευθύνσεων τροποποίησης της αντίστοιχης Οδηγίας 94/45 ΕC».

- **27 Νοέμβρη 2000.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε με εισηγητή τον Γ. Ρωμανιά, σε ημερίδα που διοργάνωσε η δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΕΛΜΕ) Πειραιά. για «τις εξελίξεις και προοπτικές της κοινωνικής ασφάλισης σε Ελλάδα και Ευρώπη».

- **8 Δεκεμβρίου 2000** Το ΙΝΕ / ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ διοργάνωσε στην Αθήνα σεμινάριο με το Ινστιτούτο Ερευνών των ευρωπαϊκών συνδικάτων (ETUI) και την ΕΔΕΚΑ με θέμα: «Προοπτικές για την Κοινωνική Ευρώπη». Τις απόψεις του ΙΝΕ ανέπτυξε ο Γ. Ρωμανιάς.

- **9 Δεκεμβρίου 2000** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε σε ημερίδα που διοργάνωσε η Ομοσπονδία Βιομηχανικών Εργατοϋπαλληλικών Σωματείων (με εισήγηση του Γ. Ρωμανιά) με θέμα: «Ευρωπαϊκά Συμβούλια Εργαζομένων».

- **9 Δεκεμβρίου 2000.** Το ΙΝΕ / ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε σε ημερίδα που διοργάνωσαν στην Αθήνα, η Ομοσπονδία Εργαζομένων Φαρμακευτικών & Συναφών Επαγγελμάτων Ελλάδας, η Πανελλήνια Ομοσπονδία Ιατρικών Επισκεπτών, και η Ένωση Συνταξιούχων Υπαλλήλων Φαρμακευτικών Εργασιών Ελλάδος με θέμα: «Το ασφαλιστικό σύστημα στην Ελλάδα». Εισηγητές στην ημερίδα από την πλευρά του ΙΝΕ ήταν ο επιστημονικός διευθυντής και Καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Σάββας Ρομπόλης και ο ειδικός επιστημονικός σύμβουλος του ΙΝΕ Γιώργος Ρωμανιάς.

- **14-15 Δεκεμβρίου 2000.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε σε διημερίδα που διοργάνωσε στην Αθήνα η Ένωση Συντακτών Περιοδικού Τύπου με θέμα: «Οι αυτοαπασχολούμενοι δημοσιογράφοι στην Ελλάδα». Τις απόψεις του ΙΝΕ ανέπτυξε ο επιστημονικός διευθυντής και Καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Σάββας Ρομπόλης.